

tepav

TEPAV Temel Ekonomik Göstergeler Sunumu

Sayı 14| Nisan 2022

“Temel Ekonomik Göstergeler Sunumu” Akademik Danışmanlar Projesi kapsamında TEPAV tarafından hazırlanmaktadır ve her ayın son Perşembe günü (resmi tatil olması durumunda izleyen ilk iş günü) proje kapsamında illerdeki Oda ve Borsaların ortak kararıyla belirlenmiş olan Akademik Danışmanlarla paylaşılmaktadır.

İçerik

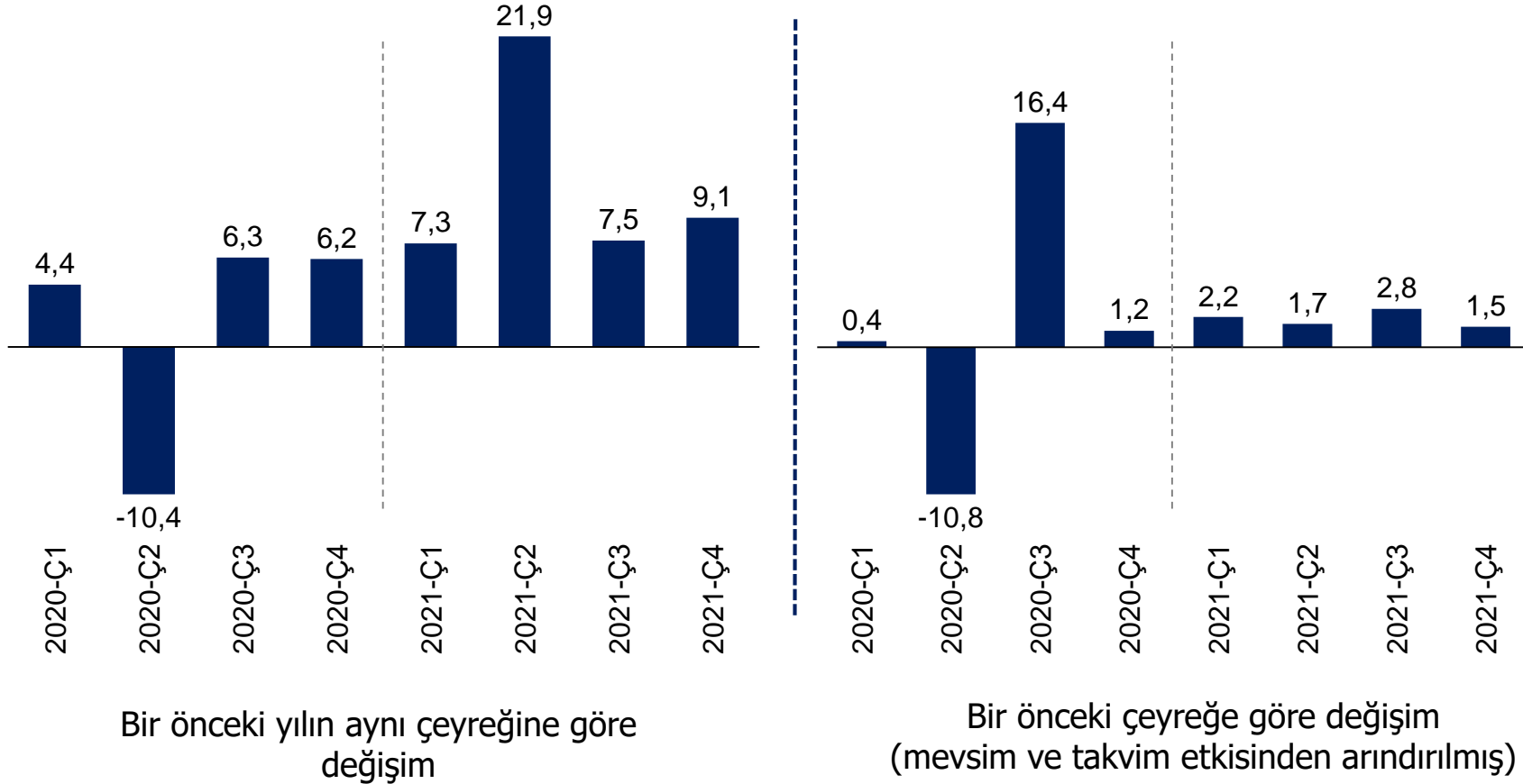
- Büyüme, Üretim ve Satışlar
- Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi
- İstihdam ve İşsizlik
- Kamu Maliyesi
- Enflasyon
- Kredi ve Mevduat
- Finansal Piyasa Göstergeleri
- TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi: Seçilmiş Göstergeler
- Genel Değerlendirme

Büyüme, Üretim ve Satışlar

- Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH)
 - GSYİH büyümesi
 - Üretim ve harcama yönünden katkılar
- Üretim
 - Sanayi Üretim Endeksi (SÜE)
 - Öncü göstergeler
 - Kapasite Kullanım Oranı (KKO)
- Satışlar
 - Perakende Satış Hacim Endeksi
- Ekonomik Güven Endeksi

2021 yılında GSYİH %11 oranında artmıştır.
Son çeyrekteki büyüme ise %9,1'dir.

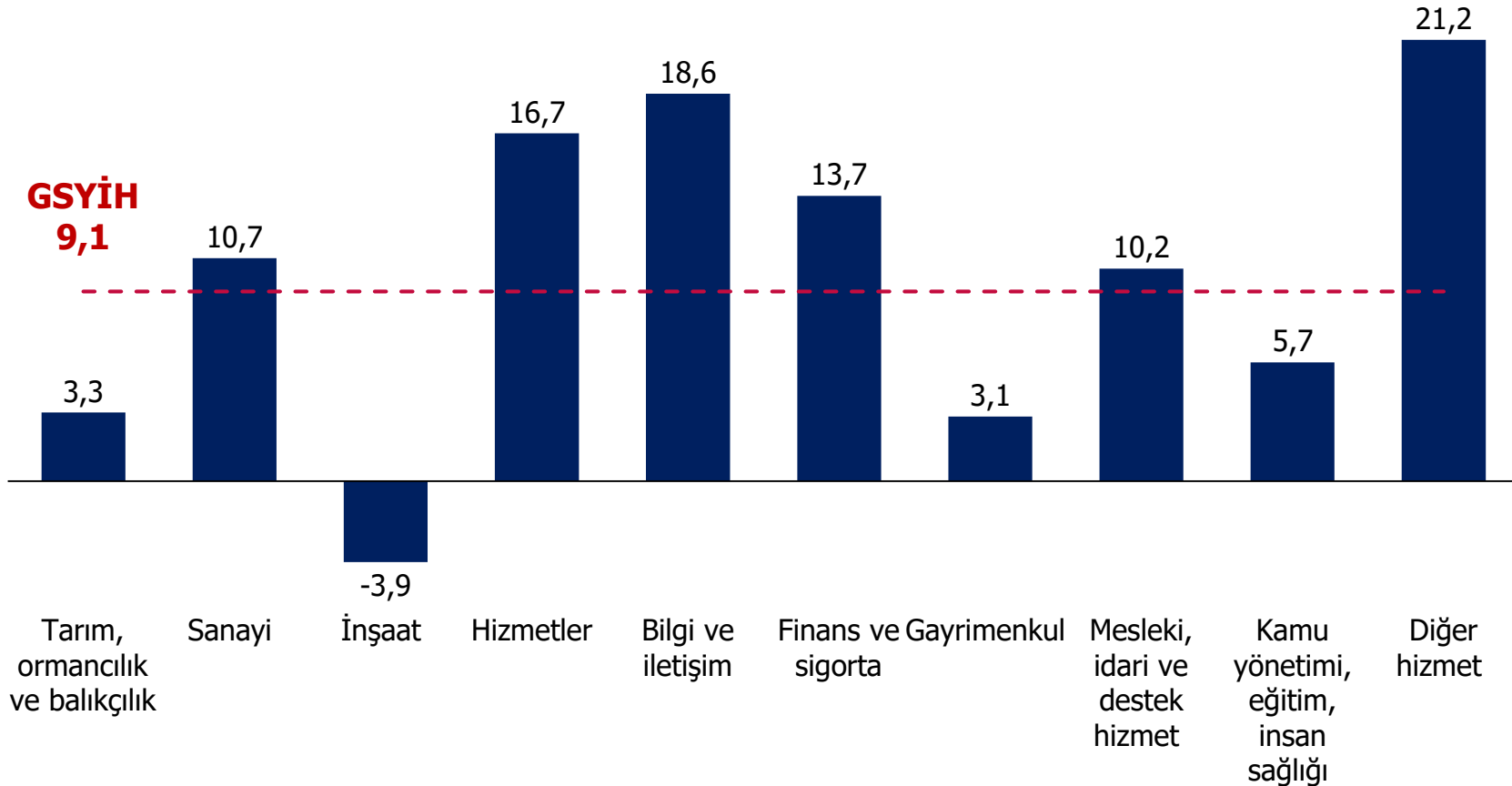
GSYİH büyüme hızı (%) 2020 Ç1 - 2021 Ç4

Hizmetler ve sanayi büyümeyi sürükleyen ana sektörlerdir.

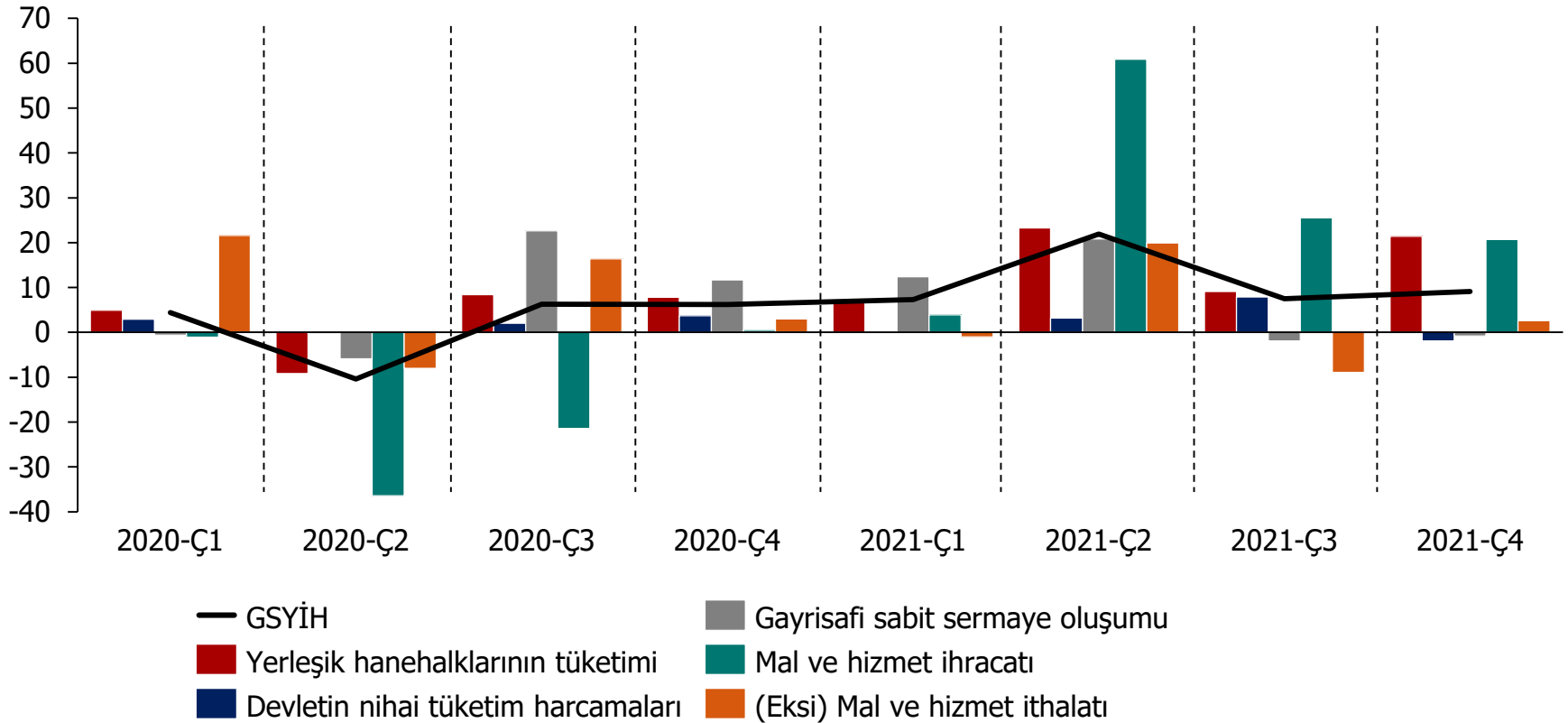
Tarım sınırlı oranda artarken, inşaat sektöründe daralma devam etmektedir.

GSYİH iktisadi faaliyet kolları (bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişim oranı, %) 2021 Ç4

İhracat ve özel tüketim büyümeyi destekleyen temel harcama gruplarıdır.
Yatırım ve devletin tüketim harcamaları daralmış, net ihracatın katkısı ise azalmıştır.

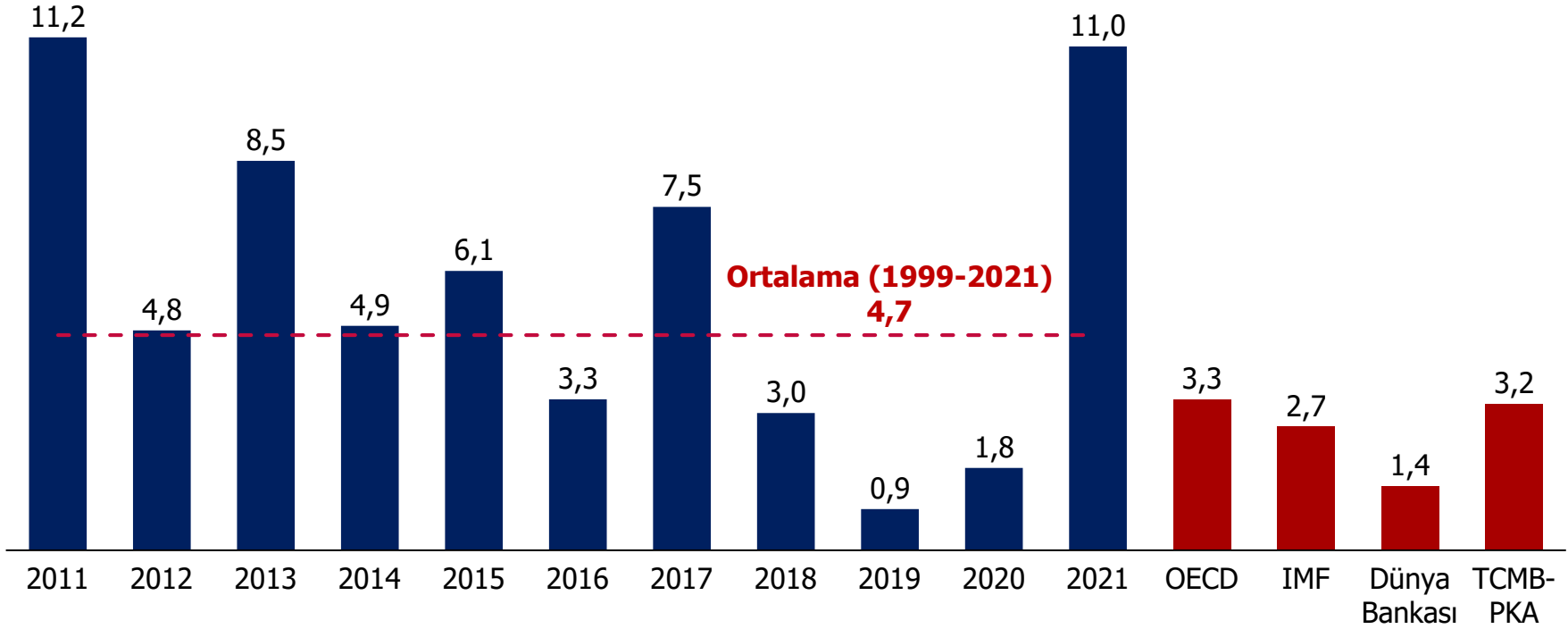
GSYİH harcama yöntemiyle bileşenler (bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişim, %) 2020 Ç1 – 2021 Ç4

2022 yılına ait büyüme tahminleri tarihsel ortalamanın altında bir seviyeye işaret etmektedir.

Uluslararası kuruluşların Nisan ayında güncellenen tahminleri %3'ün altındadır.

GSYİH büyüme oranları (%) 2011 - 2022

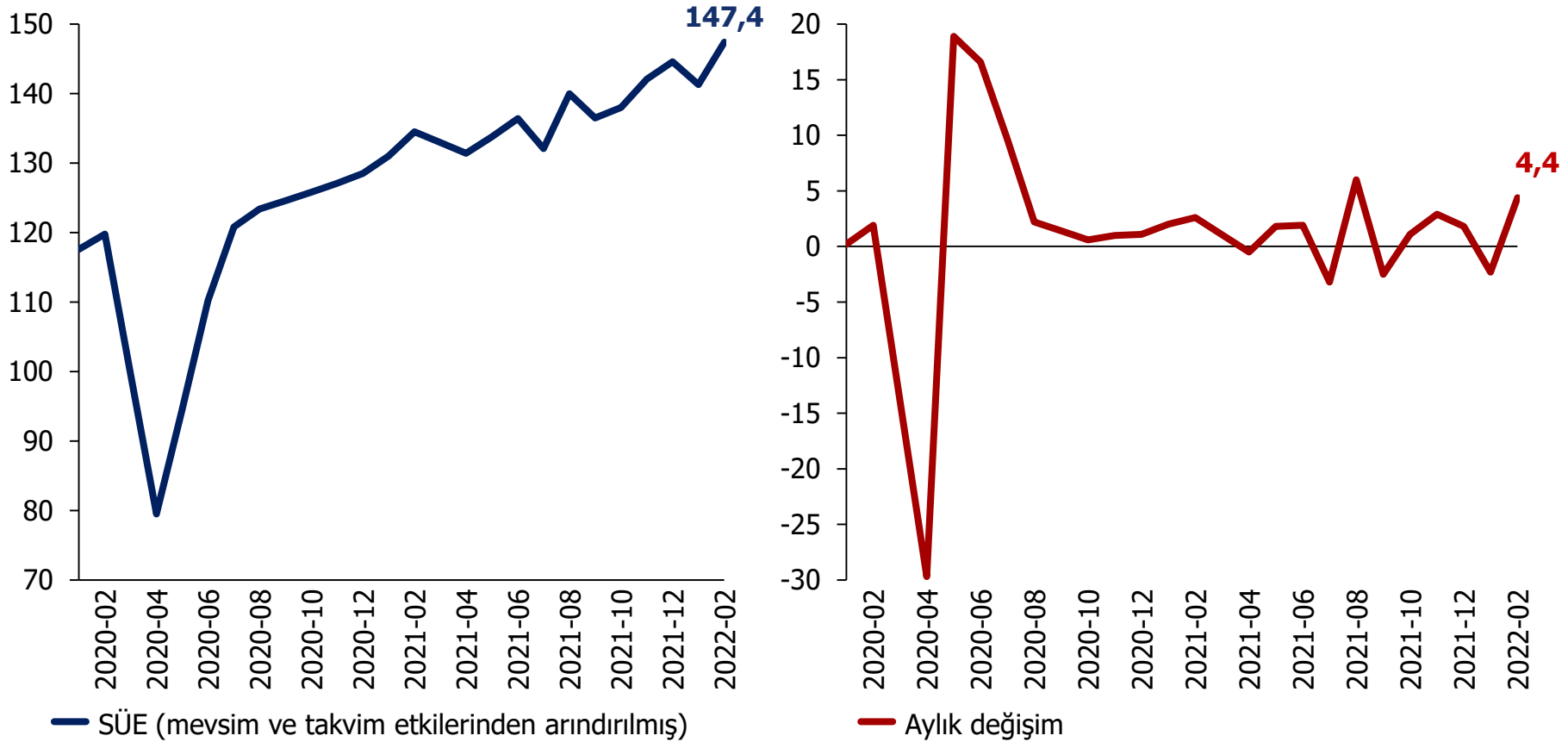
2022 tahminleri*

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* IMF- Nisan 2022 Dünya Ekonomik Görünümü Raporu, OECD - Aralık 2021 tahminleri, Dünya Bankası - Nisan 2022 Avrupa ve Orta Asya Ekonomik Güncelleme Bahar Raporu ve TCMB - Nisan 2022 Piyasa Katılımcılar Anketi verileridir.

Sanayi üretimi Şubat ayında 6,1 puan artmıştır.
Son altı ayın en yüksek aylık değişimi kaydedilmiştir.

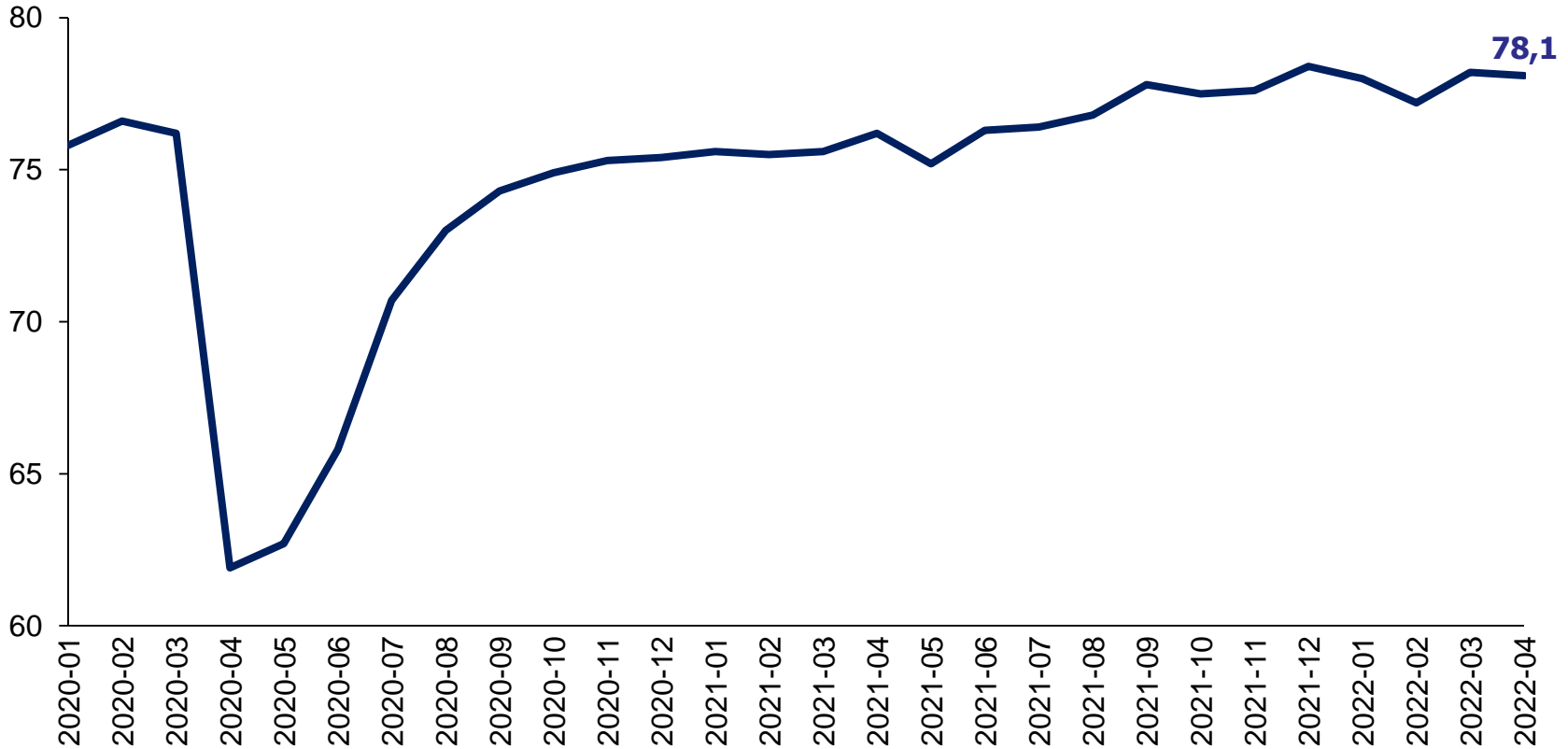
Sanayi Üretim Endeksi (SÜE) (mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış) Ocak 2020 – Şubat 2022

İmalat sanayinde kapasite kullanım oranı (KKO) Nisan ayında ilk çeyrekteki seviyesine yakın gerçekleşmiştir.

KKO Ocak-Mart 2022 döneminde yüzde 77,8, Nisan ayında ise yüzde 78,1 düzeyindedir.

İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (KKO) (mevsim etkilerinden arındırılmış) Ocak 2020 – Nisan 2022

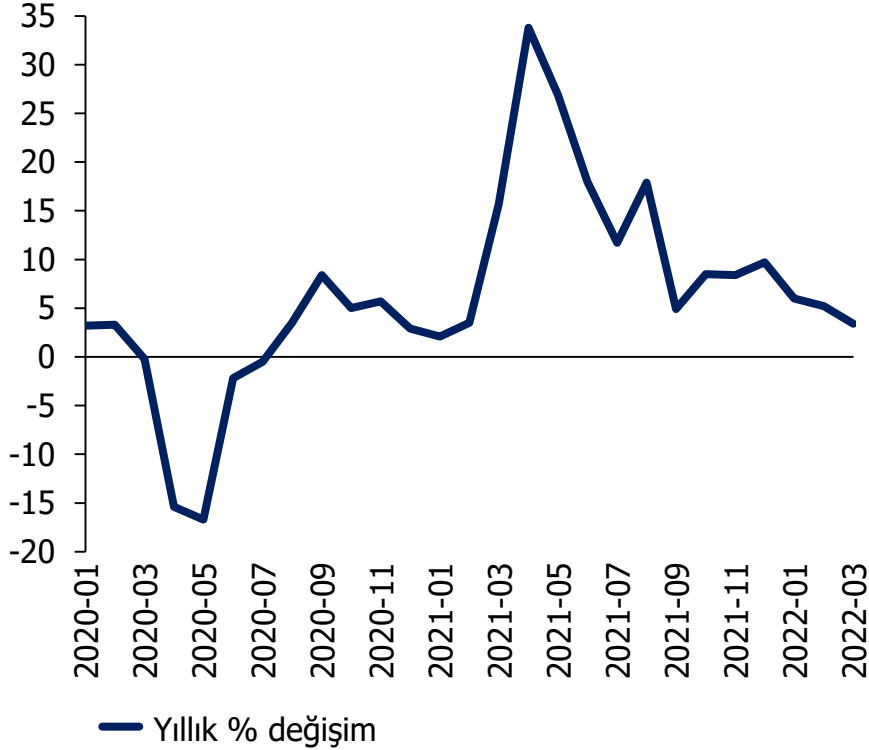

Öncü göstergeler aşağı yönlüdür.

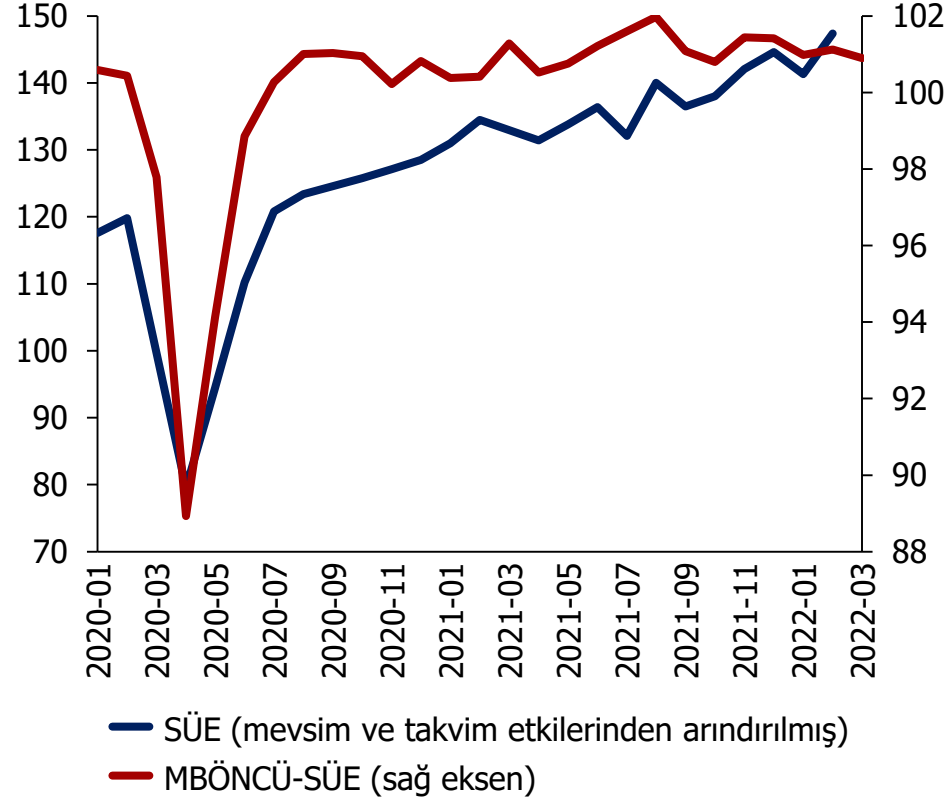
Ocak-Mart döneminde elektrik tüketiminin yıllık artışı yaklaşık 6,3 puan düşmüş, Bileşik Öncü Göstergeler Endeksi ise gerilemiştir.

Öncü Göstergeler (Ocak 2020 – Mart 2022)

Elektrik Tüketimi

Bileşik Öncü Göstergeler Endeksi (MBÖNCÜ-SÜE)

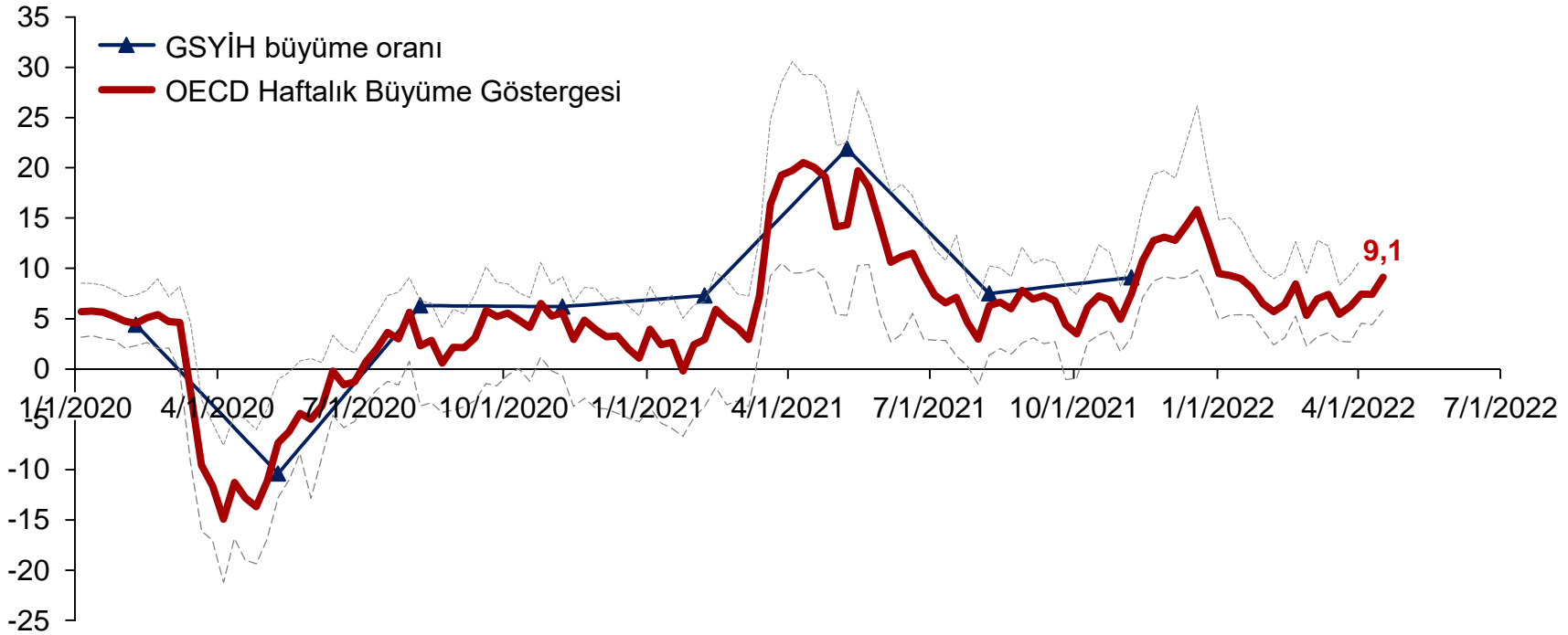
Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* MBÖNCÜ-SÜE'yi oluşturan göstergeler: Elektrik üretim miktarı, satış miktarı ile ağırlıklandırılmış hazine ihalesi faiz oranı, ara malları ithalatı, TCMB İktisadi Yönelim Anketi - mamul mal stok miktarı ile ilgili soru, toplam istihdam miktarı ile ilgili soru, iç piyasadan alınan yeni siparişlerin miktarı ile ilgili soru ve ihracat piyasalarından alınan yeni sipariş miktarı ile ilgili soru

Yüksek frekanslı veriler de ilk çeyrekte büyümede yavaşlamaya işaret etmektedir.

OECD Haftalık Büyüme Göstergesi Ocak-Mart döneminde gerilemiş, Nisan ayında ise sınırlı bir artış göstermiştir.

OECD Haftalık Büyüme Göstergesi* (OECD Weekly Tracker, %) 5 Ocak 2020 – 23 Nisan 2022

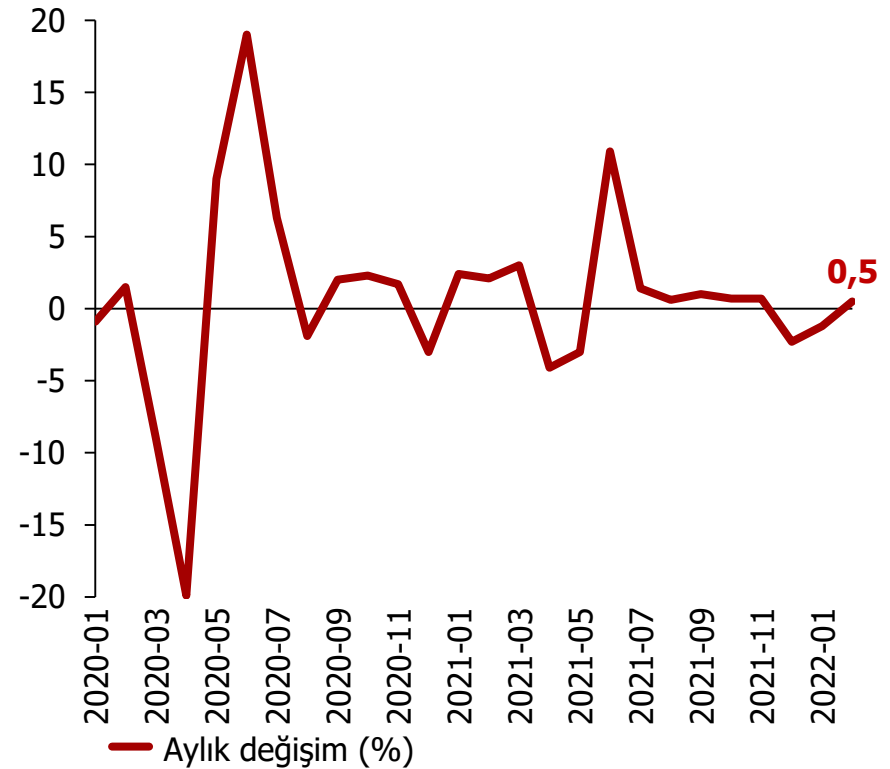
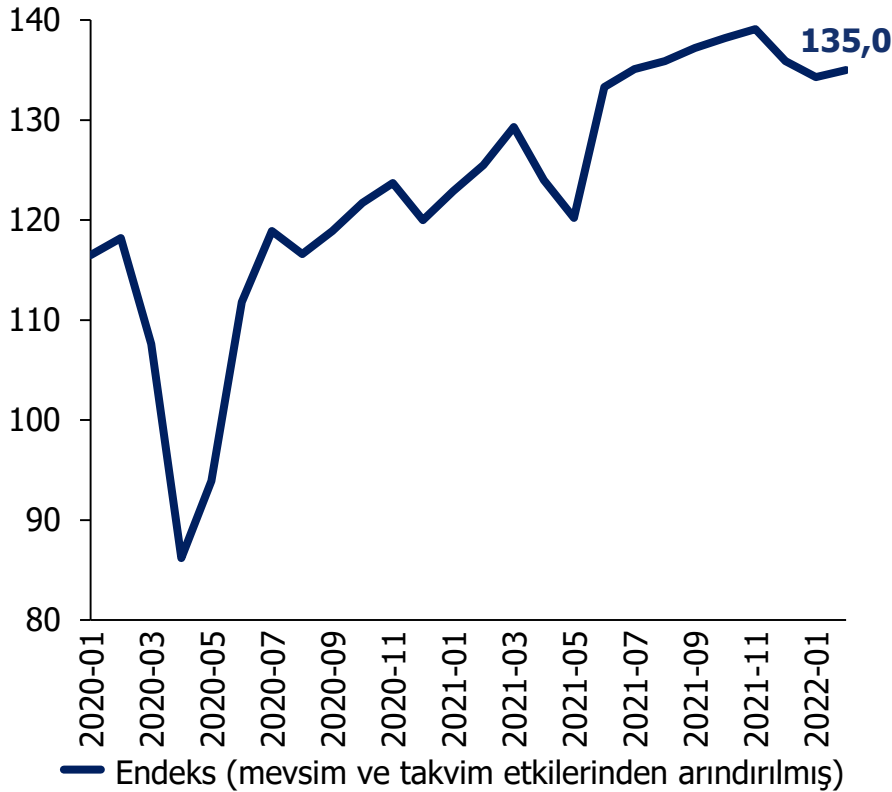
Kaynak: OECD, TEPAV görselleştirme

* OECD Haftalık Büyüme Göstergesi, makine öğrenmesi ve Google eğilim verilerini kullanarak ekonomik faaliyetin gerçek zamanlı, yüksek frekanslı ölçümüdür. Tüketim, işgücü piyasaları, konut, ticaret, endüstriyel faaliyetler ve ekonomik belirsizlikle ilgili arama davranışı hakkındaki bilgileri bir araya toplar. OECD ve G20 ülkelerini kapsayan 46 ülke için üretilmekte ve yayınlanmaktadır.

Şubat ayında perakende satışların artışı sınırlıdır.

2021 yılı Aralık ayından itibaren perakende satışlarda ivme kaybı yaşanmaktadır.

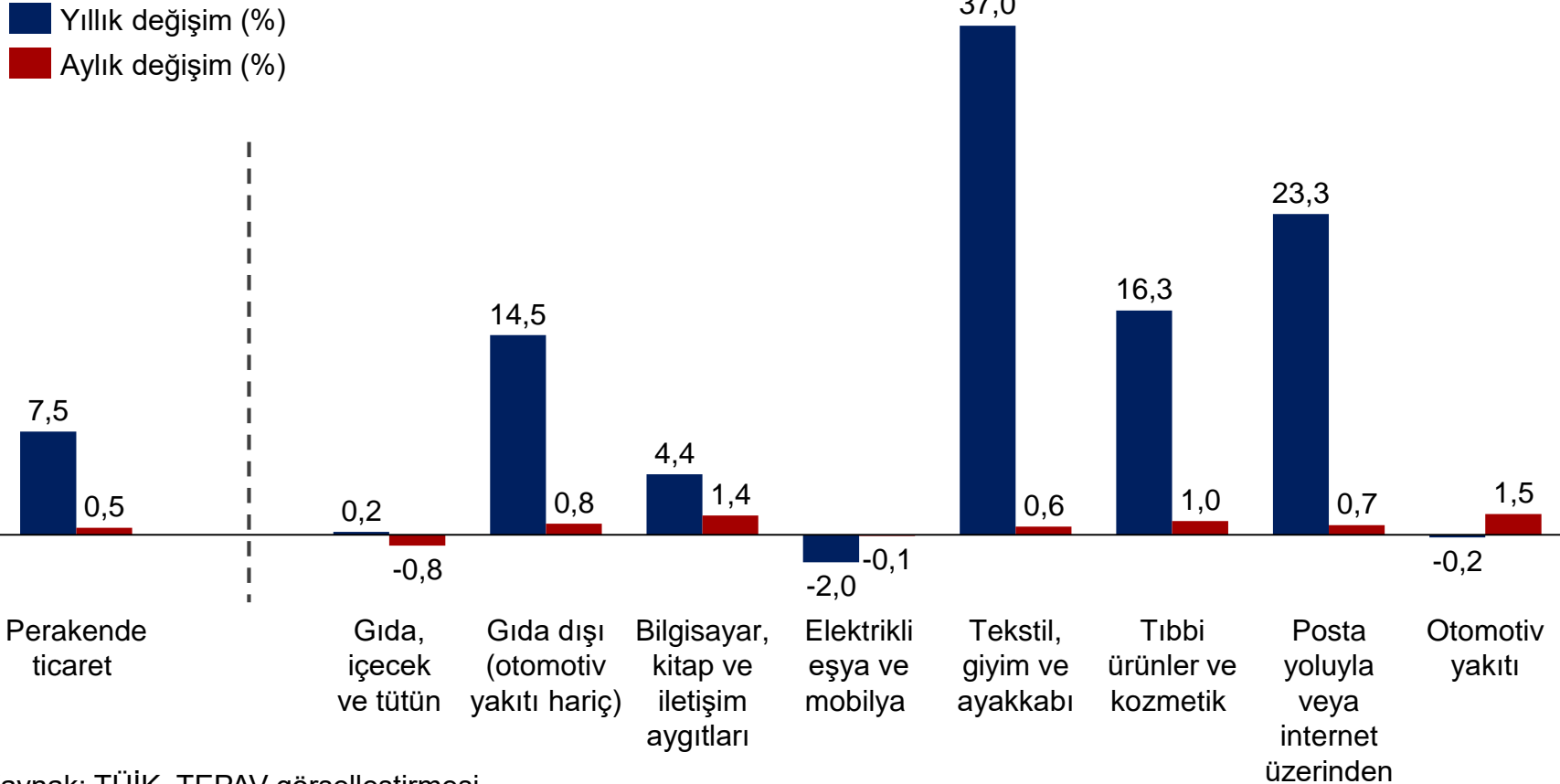
Perakende Satış Hacim Endeksi (Ocak 2020 – Şubat 2022)

Şubat ayında gıda-içecek ve elektrikli eşya-mobilya gruplarında satışlar aylık olarak gerilemiştir.

Otomotiv yakıtı en yüksek aylık artış gösteren harcama grubudur.

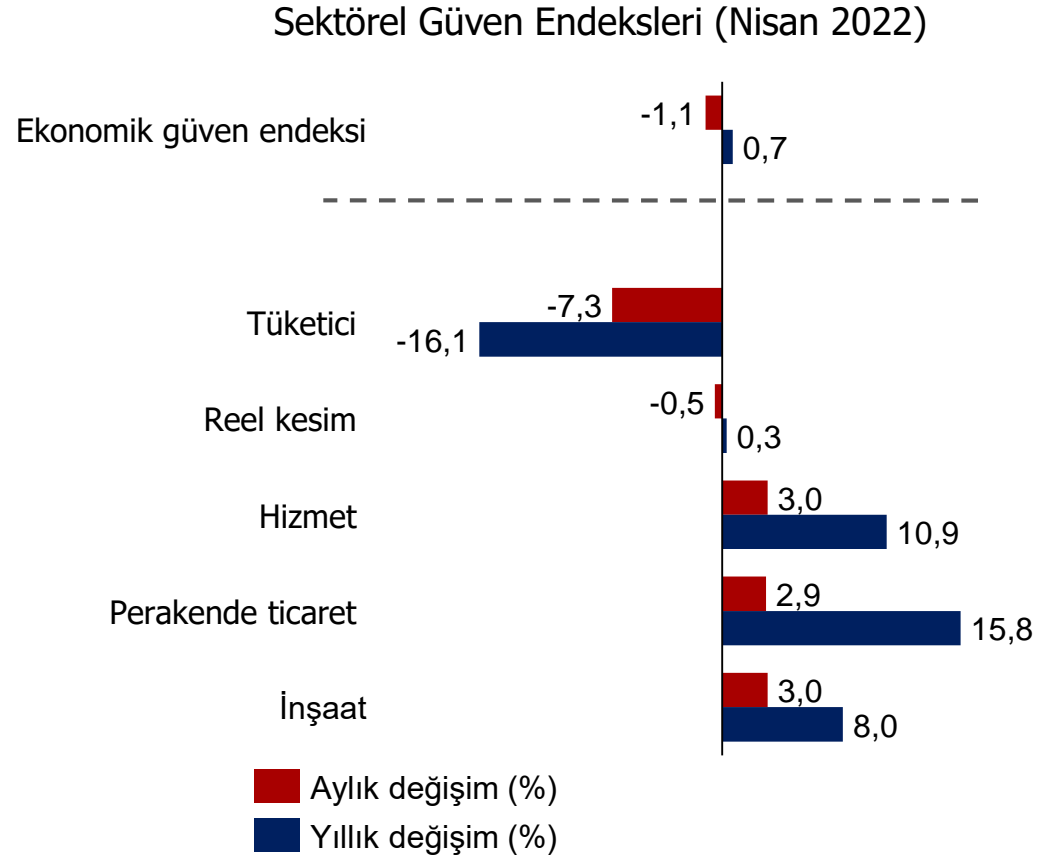
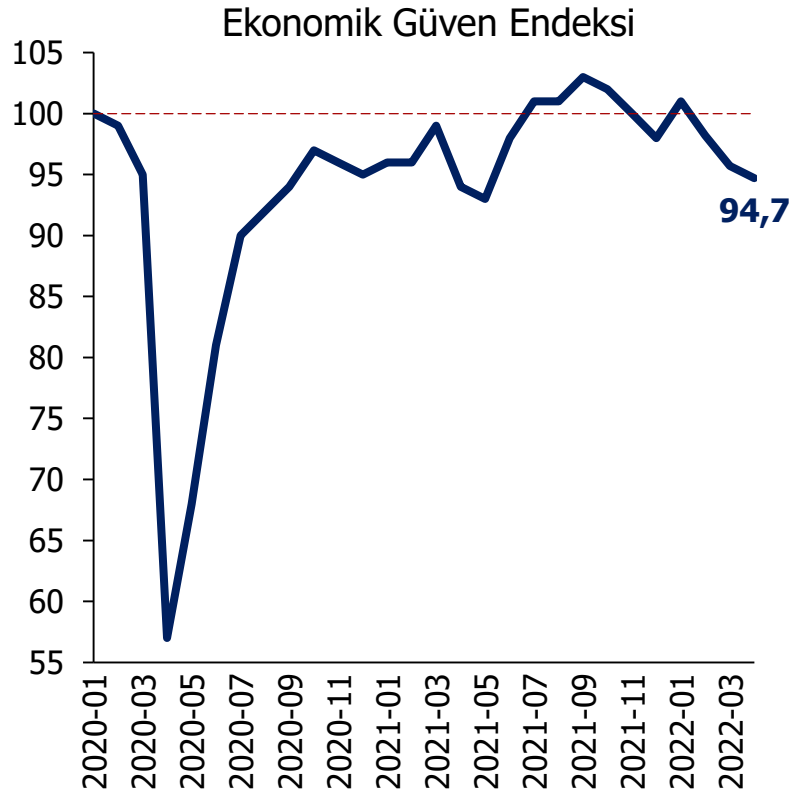
Sektörel perakende satış hacmi (mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış, %) Şubat 2022

Ekonomik Güven Endeksi son üç aydır gerilemektedir.

Nisan ayında Tüketici Güven Endeksi 67,3'e düşmüştür; 2012 Ocak'tan itibaren yayınlanan endeksin en düşük değeridir.

Ekonomik Güven Endeksi (mevsim etkilerinden arındırılmış) Ocak 2020 – Nisan 2022

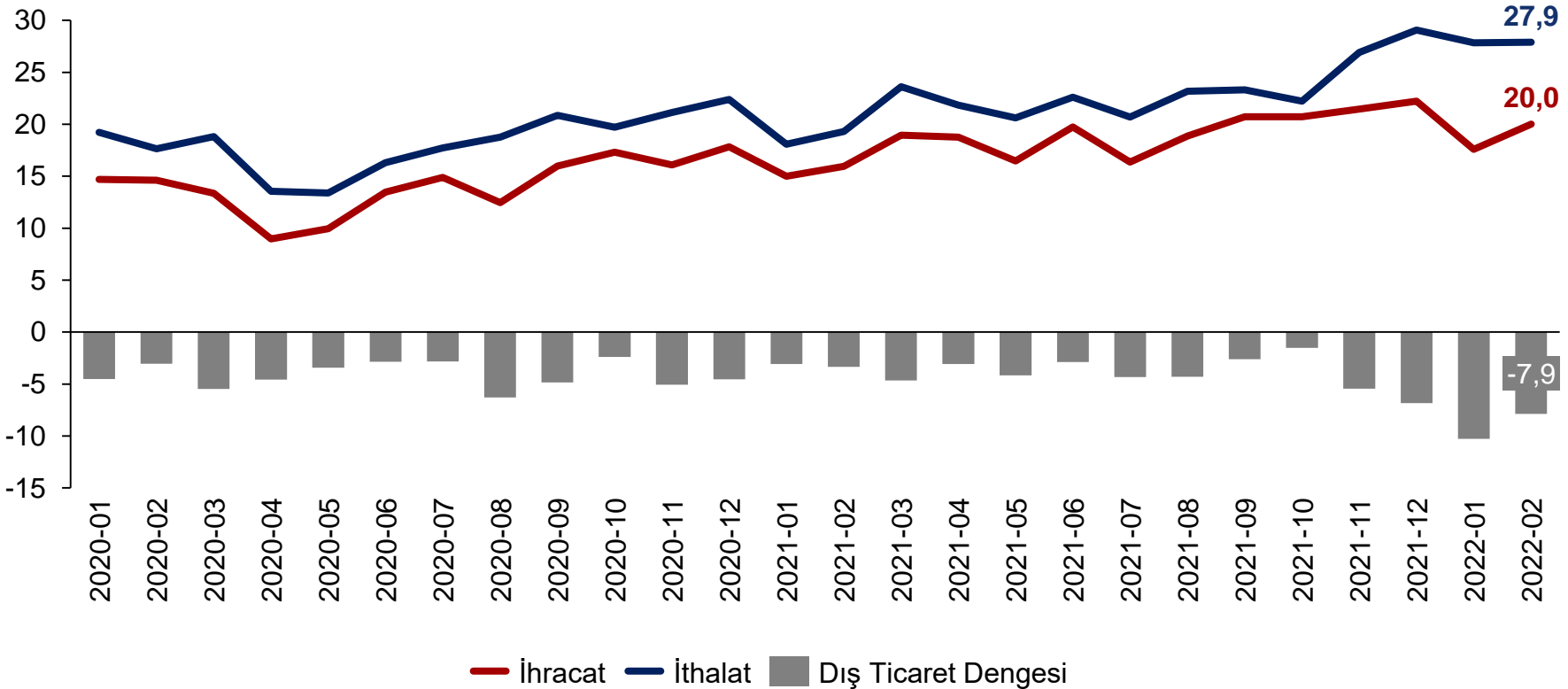
Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

- Dış ticaret
 - İhracat ve ithalat
 - Karşılama oranı
 - Turizm
- Cari denge ve finansmanı
 - Cari işlemler dengesi
 - Cari işlemler dengesi ve finansman kalemleri
- Merkez Bankası rezervleri

Şubat ayında dış ticaret açığı bir önceki yılın aynı ayına göre %135,5 artmıştır.

Bu dönemde ihracat %25,4, ithalat %44,5 artmış, dış ticaret açığı da 7,9 milyar dolara yükselmiştir.

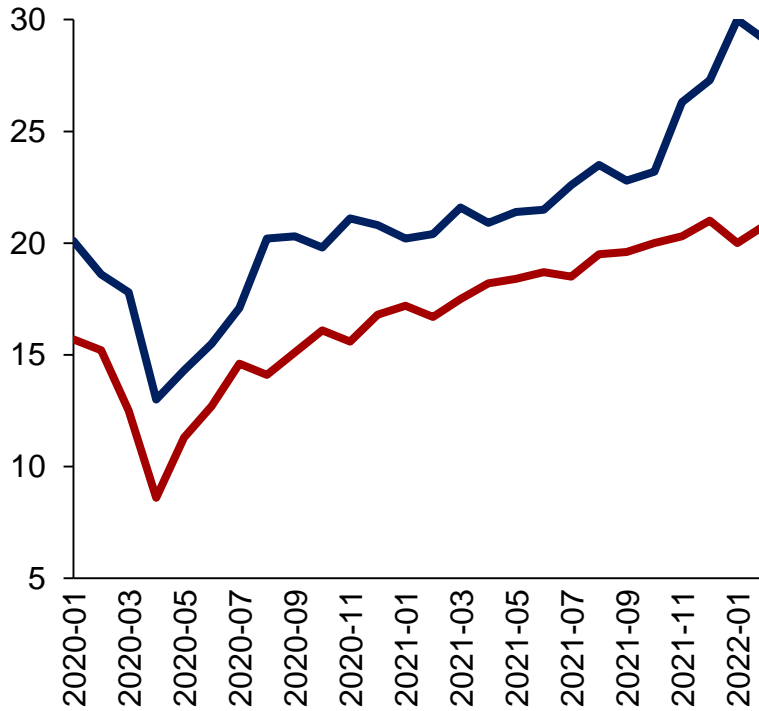
İhracat, ithalat ve dış ticaret dengesi (milyar dolar) Ocak 2020 – Şubat 2022

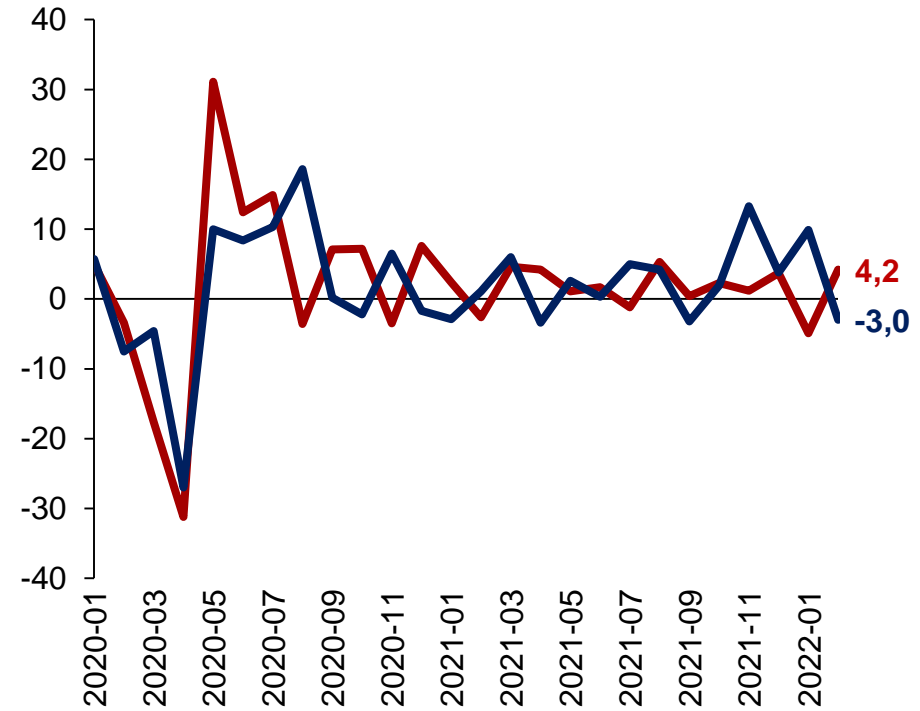
Şubat ayında mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış verilerde dış ticaret açığı sınırlı oranda gerilemiştir.

İthalat bir önceki aya göre %3 oranında daralırken, ihracat %4,2 oranında artmıştır.

İhracat ve ithalat (mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış, milyar dolar ve %)
Ocak 2020 – Şubat 2022

— İhracat — İthalat

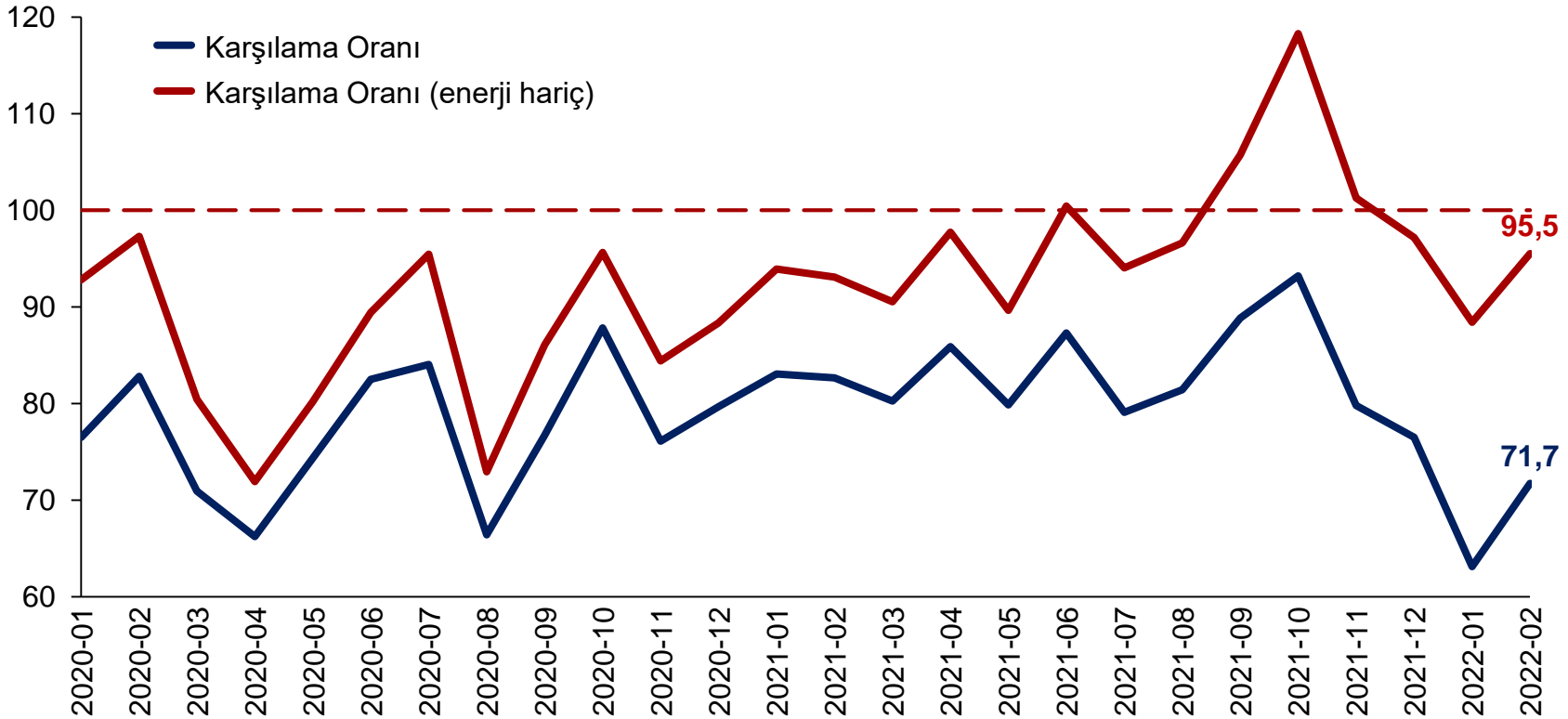
— İhracat - önceki aya göre değişim (%)

— İthalat - önceki aya göre değişim (%)

Şubat ayında ihracatın ithalatı karşılama oranı artmış ancak, düşük düzeyini korumuştur.

Enerji hariç kalemlerde karşılama oranı Ekim ayında %118,3 iken Şubat ayında %99,5'e gerilemiştir.

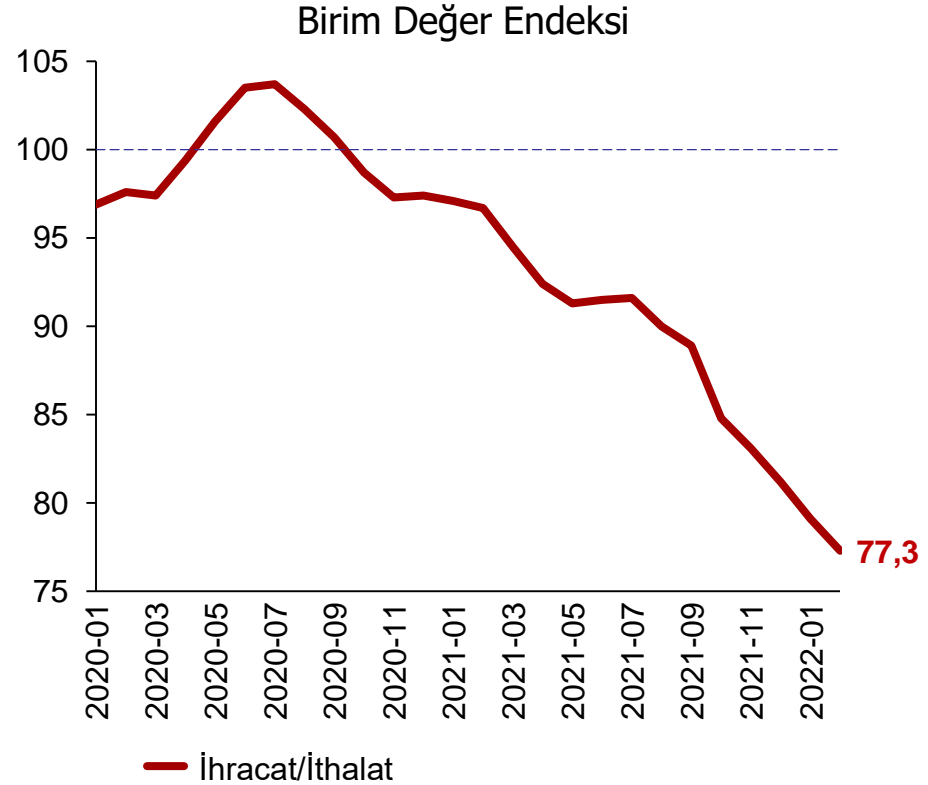
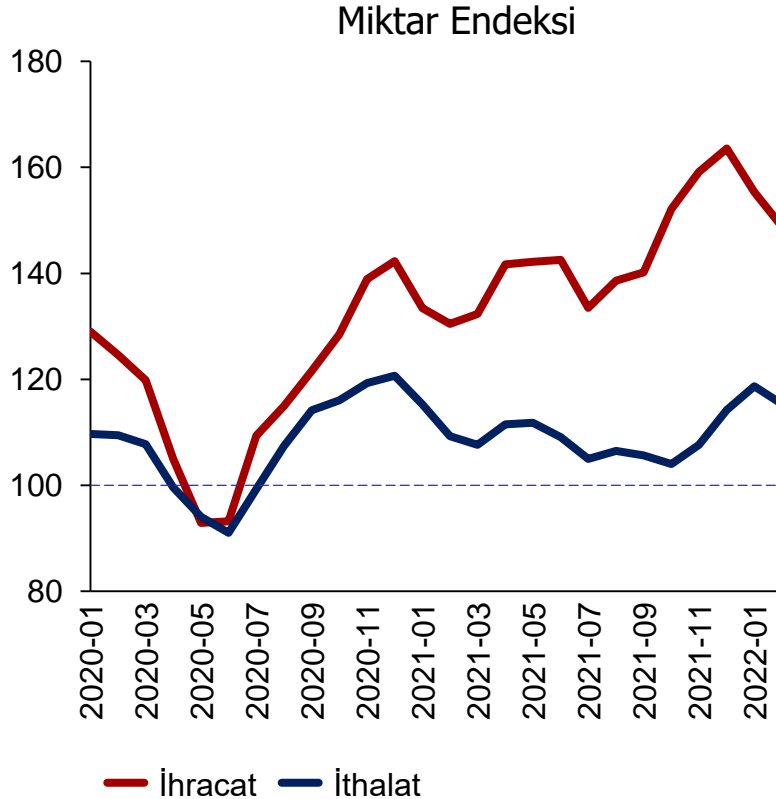
Ihracatın ithalatı karşılama oranı (%) Ocak 2020 – Şubat 2022

İhracat miktar olarak daha hızlı artarken, dış ticaret hadleri ihracat aleyhine seyretmektedir.

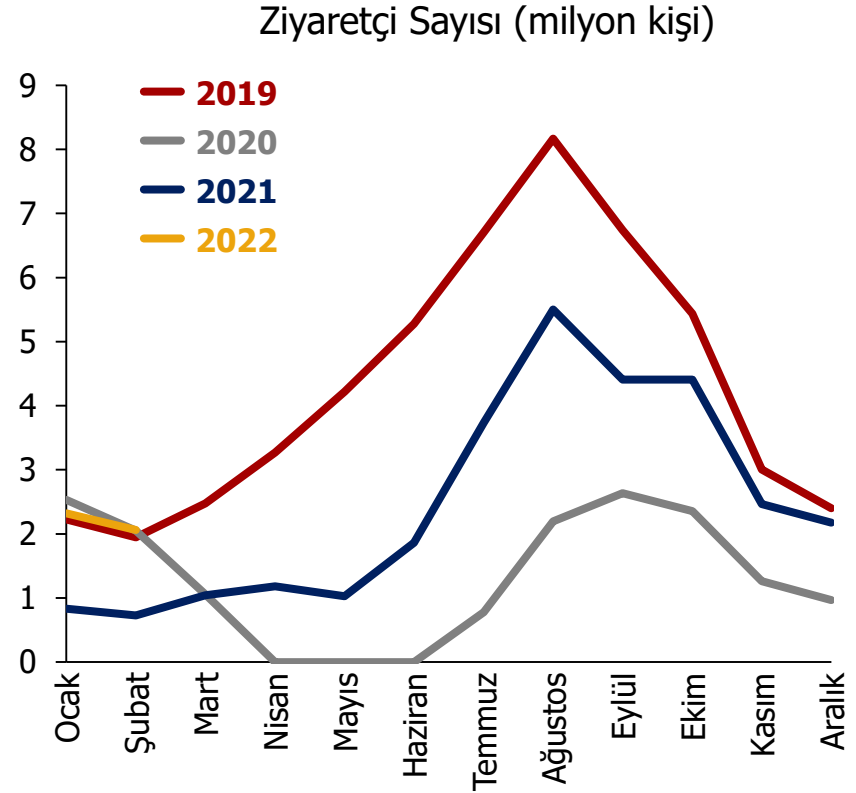
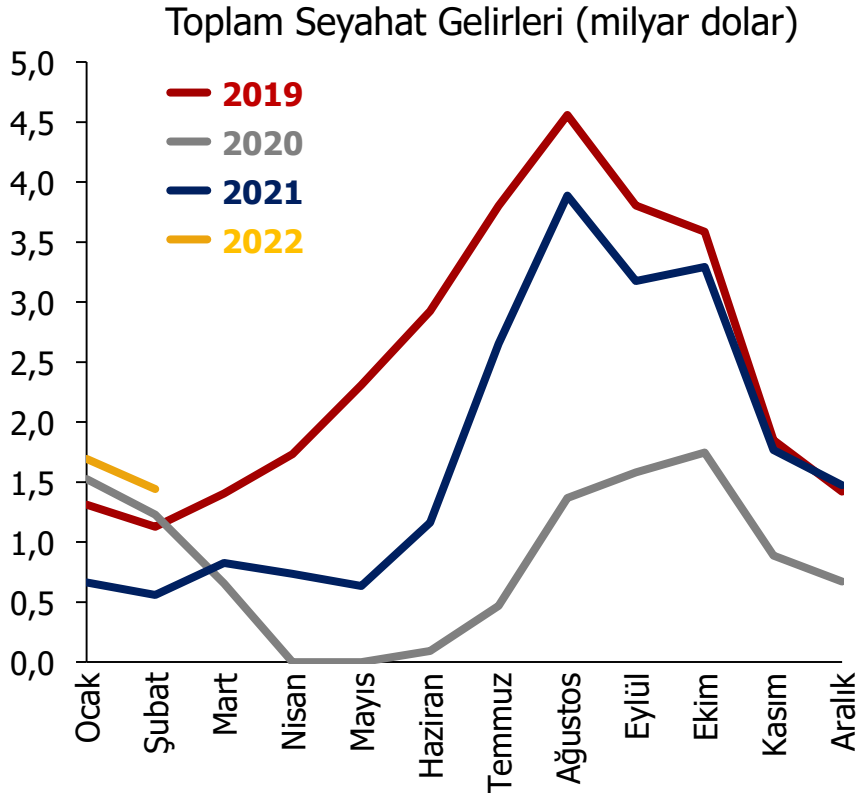
Dış ticaret hadlerindeki gerileme son sekiz ayda 28,7 puana ulaşmıştır.

İhracat ve ithalat miktar ve birim değer endeksleri (2015=100, 3 aylık hareketli ortalama)
Ocak 2020 – Şubat 2022

Ocak-Şubat döneminde turizm gelirleri son üç yılın üzerinde seyretmekte olup henüz Ukrayna-Rusya kaynaklı jeopolitik gelişmeleri yansıtmamaktadır.
Yabancı ziyaretçi sayılarının ise henüz pandemi öncesi seviyelerini aşmadığı düşünülmektedir.

Turizm geliri ve ziyaretçi sayısı* (Ocak 2019 – Şubat 2022)

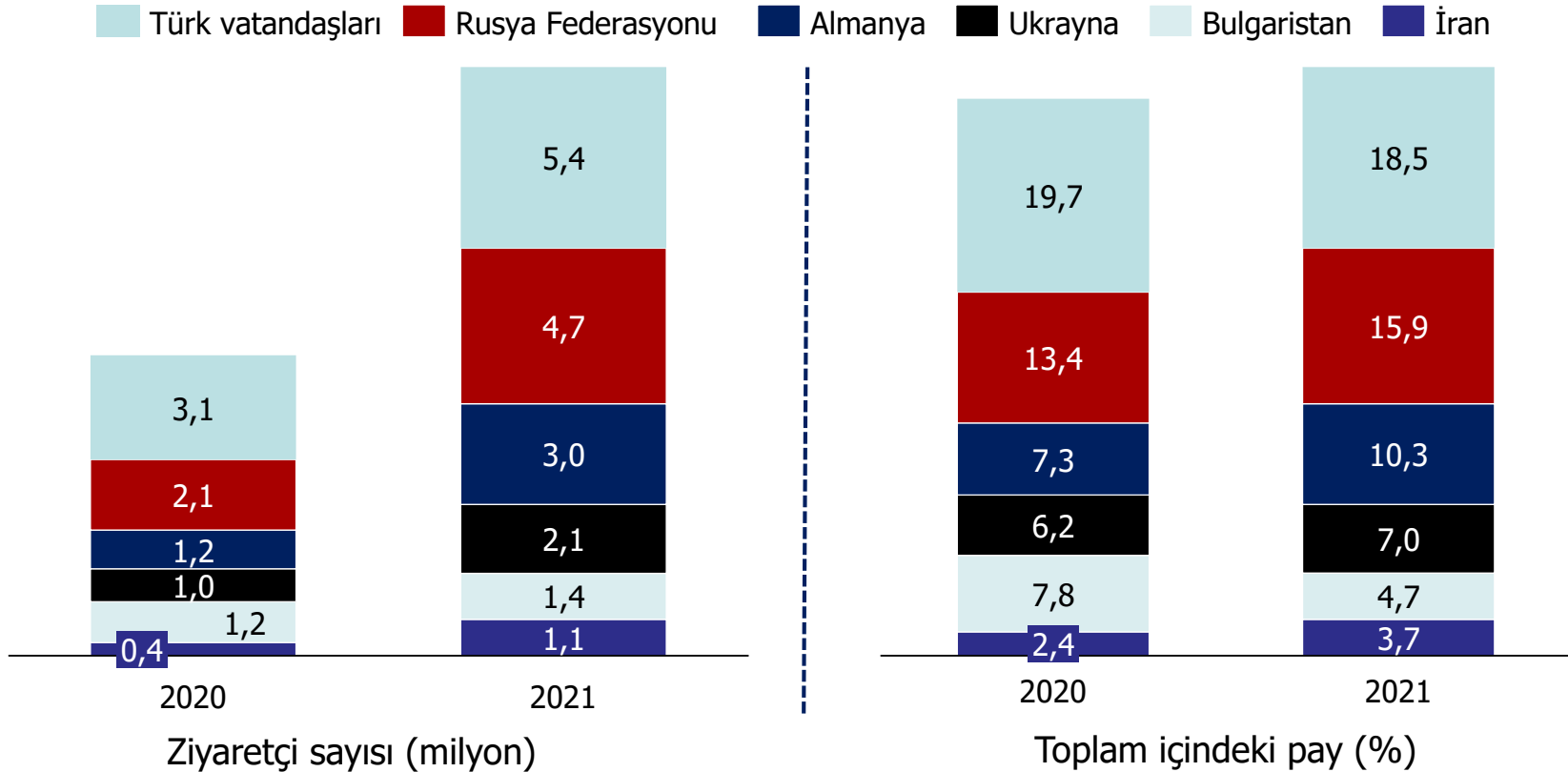
Kaynak: TCMB, TEPAV görselleştirmesi

* 2020 yılı Nisan-Haziran döneminde salgının kontrolüne yönelik seyahat kısıtlamaları nedeniyle turist girişi olmamıştır. 2022 Ocak-Şubat dönemine ilişkin ziyaretçi sayıları yabancı girişleri esas alınarak tahmin edilmiştir, yurt dışı ikametli vatandaşlara ilişkin veri henüz açıklanmamıştır.

Milliyetlerine göre yabancı ziyaretçiler içinde Rusya birinci, Ukrayna ise üçüncü sıradadır.

Rusya Federasyonu ve Ukrayna'dan gelen ziyaretçilerin payı yaklaşık %23, toplam sayısı ise 7 milyona yakındır.

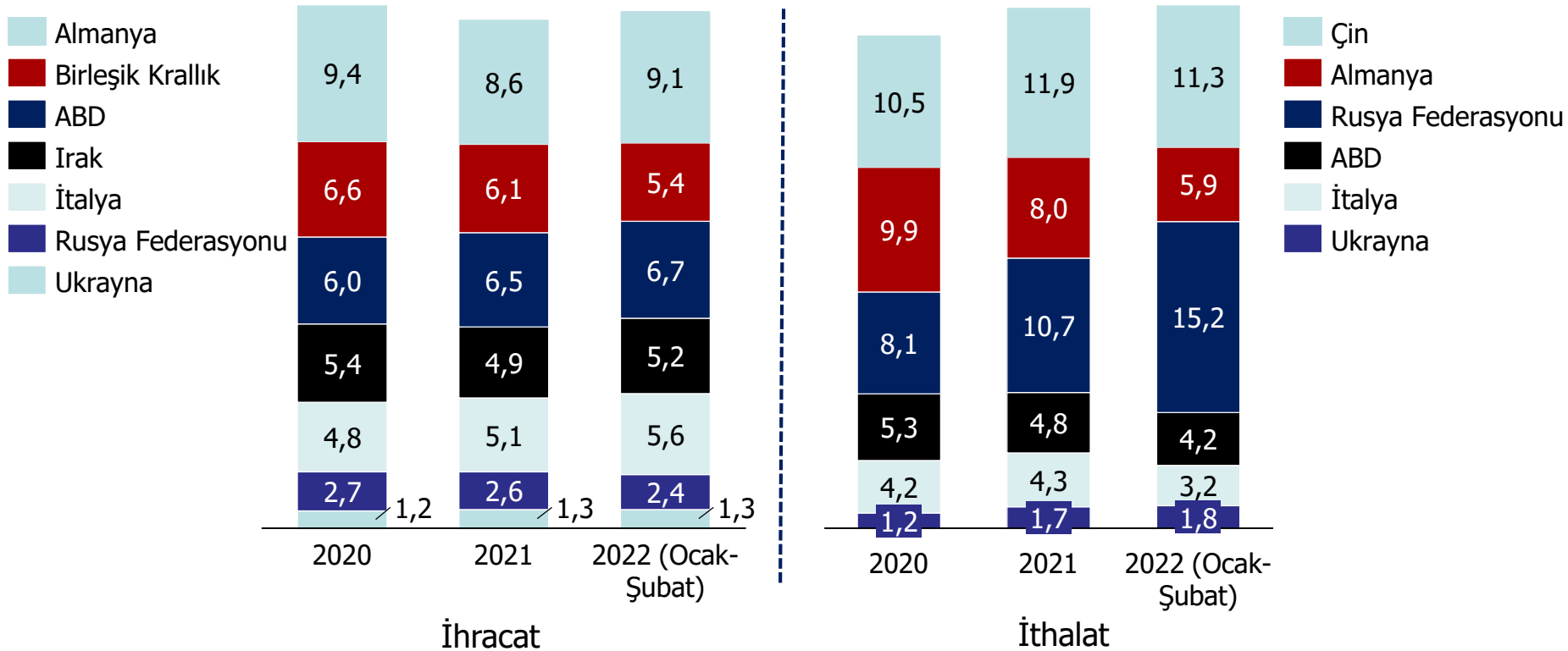
Milliyetlerine göre ziyaretçi sayısı ve payları (vatandaşlar* ve ilk 5 ülke) 2020 – 2021

Ayrıca, Rusya en büyük dış ticaret ortaklarımızdandır.

Ocak-Şubat 2022 döneminde Rusya ve Ukrayna'nın toplam ihracat içindeki payı %8 iken, ithalattaki payı %17'dir.

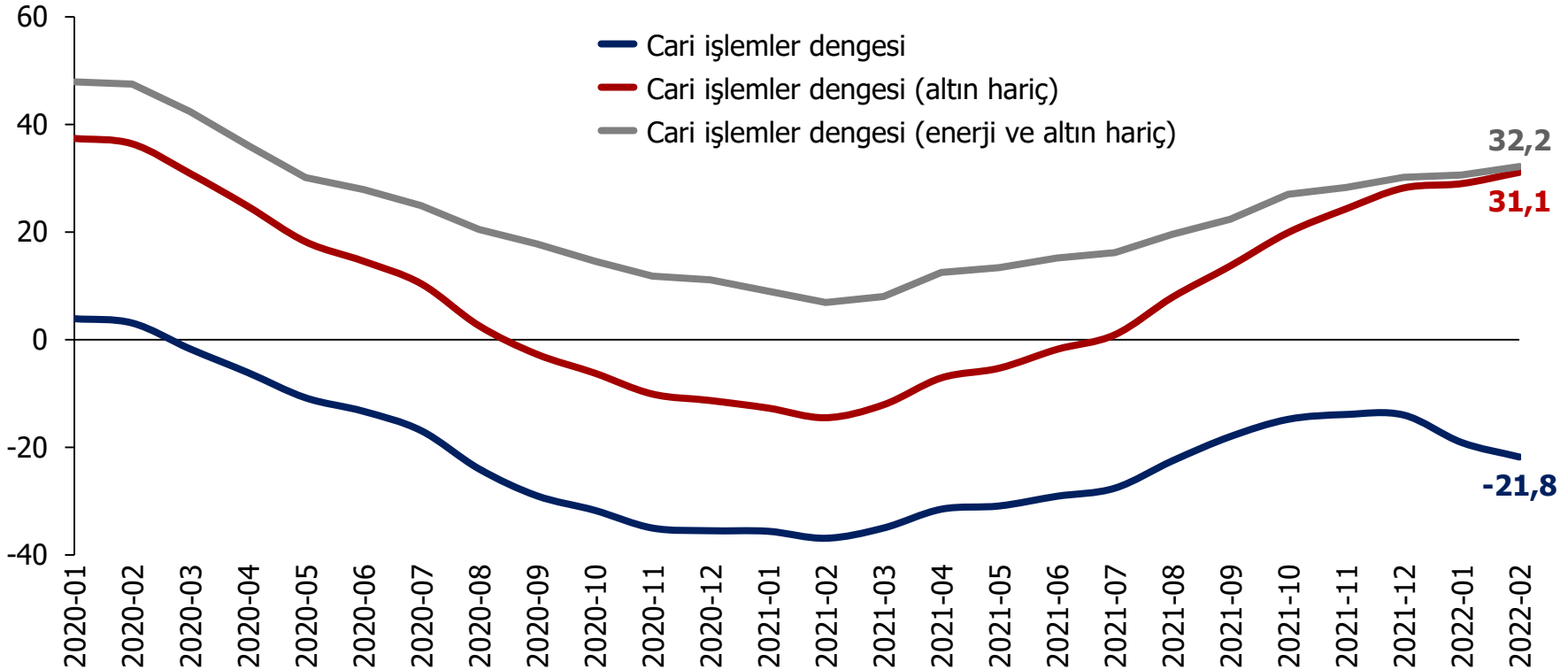
Ülkelere göre ihracat ve ithalat payları (ilk 5 ülke , Rusya Federasyonu ve Ukrayna, %) 2020 – 2022

Cari işlemler açığı yıllıklandırılmış verilerde artma eğilimindedir.

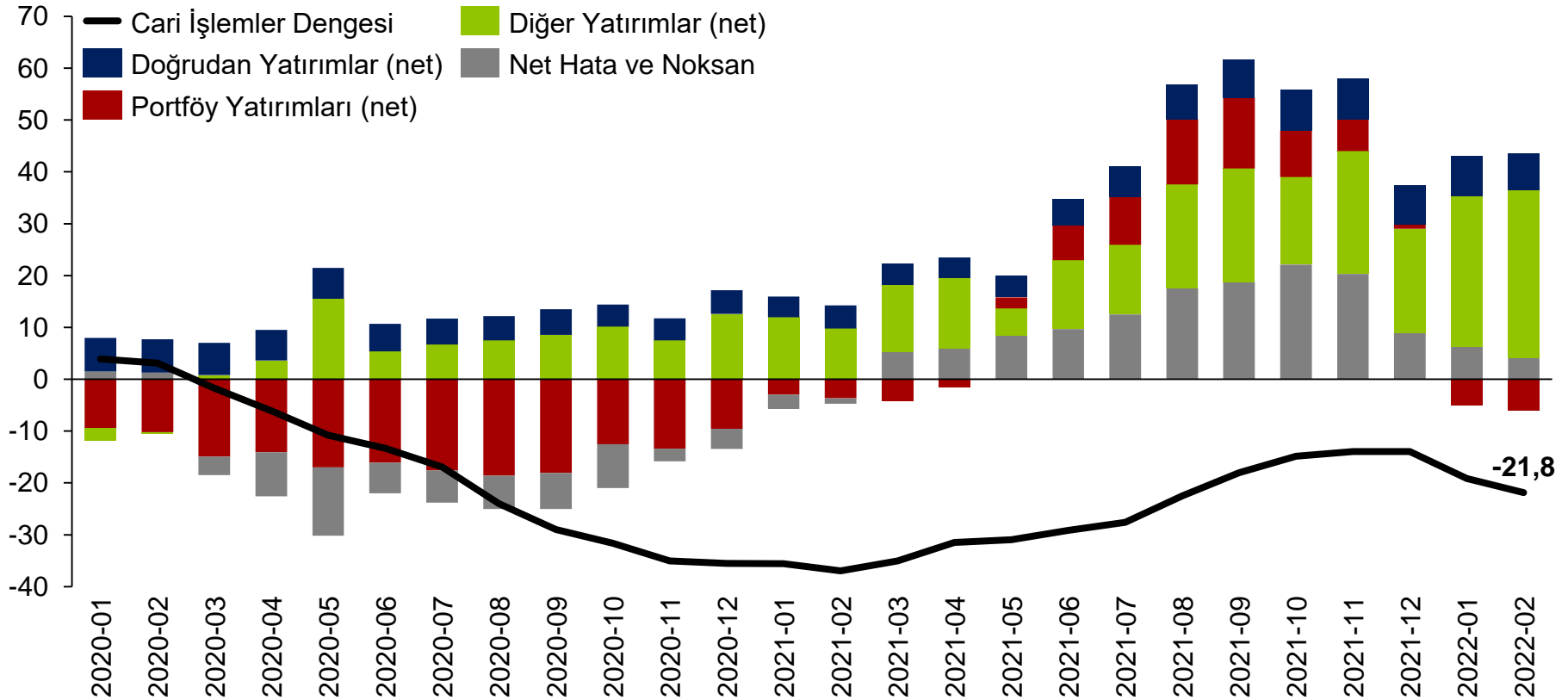
Şubat 2021'den bu yana cari işlemler açığında 20 milyar doların üzerinde iyileşme gözlenirken, bu eğilim son üç ayda tersine dönmüştür. Altın ve enerji hariç cari fazlada ise artış sınırlıdır.

Cari işlemler dengesi (12 aylık birikimli, milyar dolar) Ocak 2020 – Şubat 2022

Şubat ayı itibarıyla portföy yatırımları kaynaklı sermaye çıkışları gerçekleşmiştir. Kredi ve mevduat kalemlerinin içerildiği sermaye girişleri (diğer yatırımlar) 32,5 milyar dolarlık katkısı ile en yüksek finansman kalemini oluşturmaktadır.

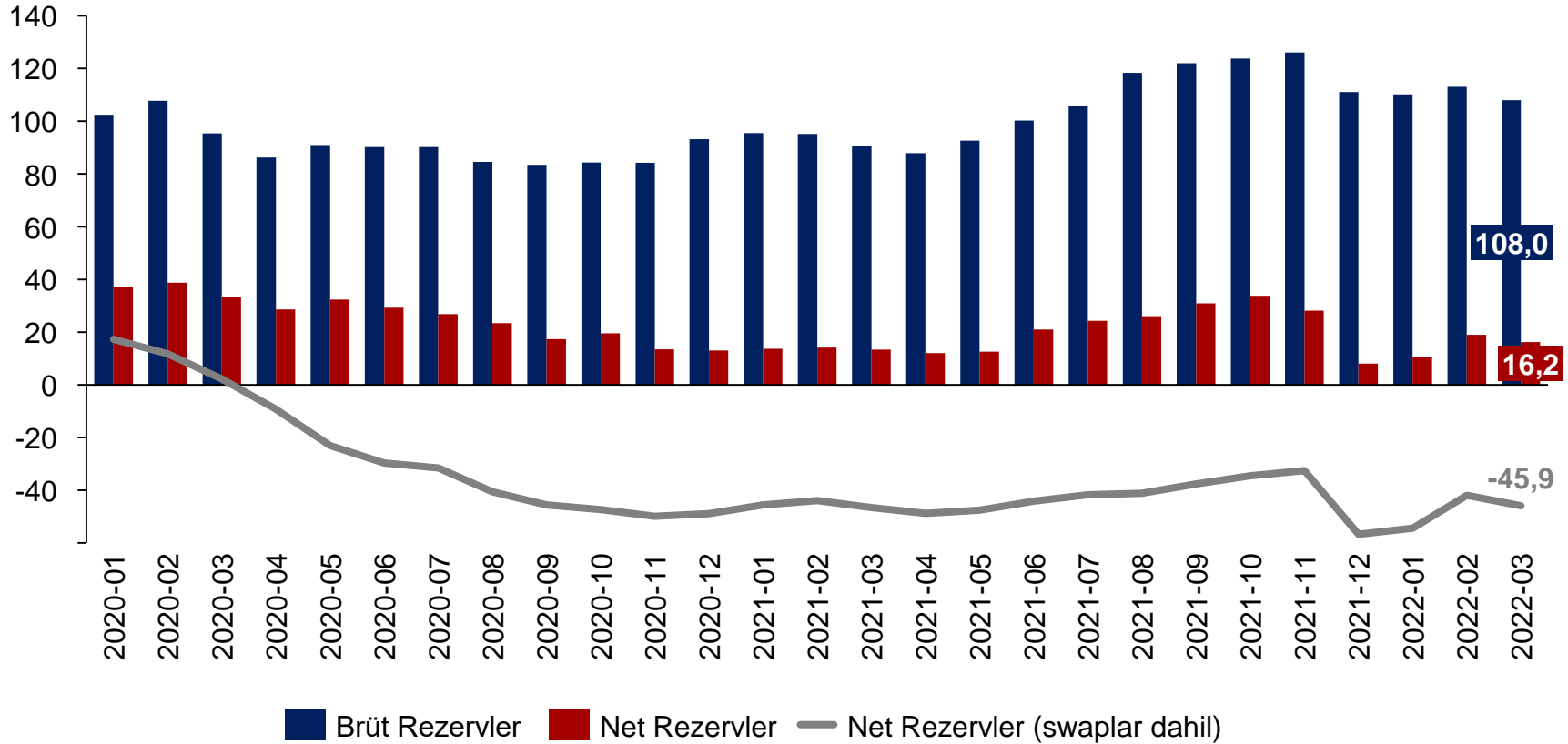
Cari işlemler dengesi ve finansman kalemleri (12 aylık birikimli, milyar dolar) Ocak 2020 - Şubat 2022

Mart ayında Merkez Bankası rezervleri gerilemiştir.

Brüt rezervler 5,1 milyar dolar gerileyerek 108 milyar dolar olmuştur. Net rezervler 2,8 milyar dolar, swaplar dahil net rezervler ise 4 milyar dolar azalmıştır.

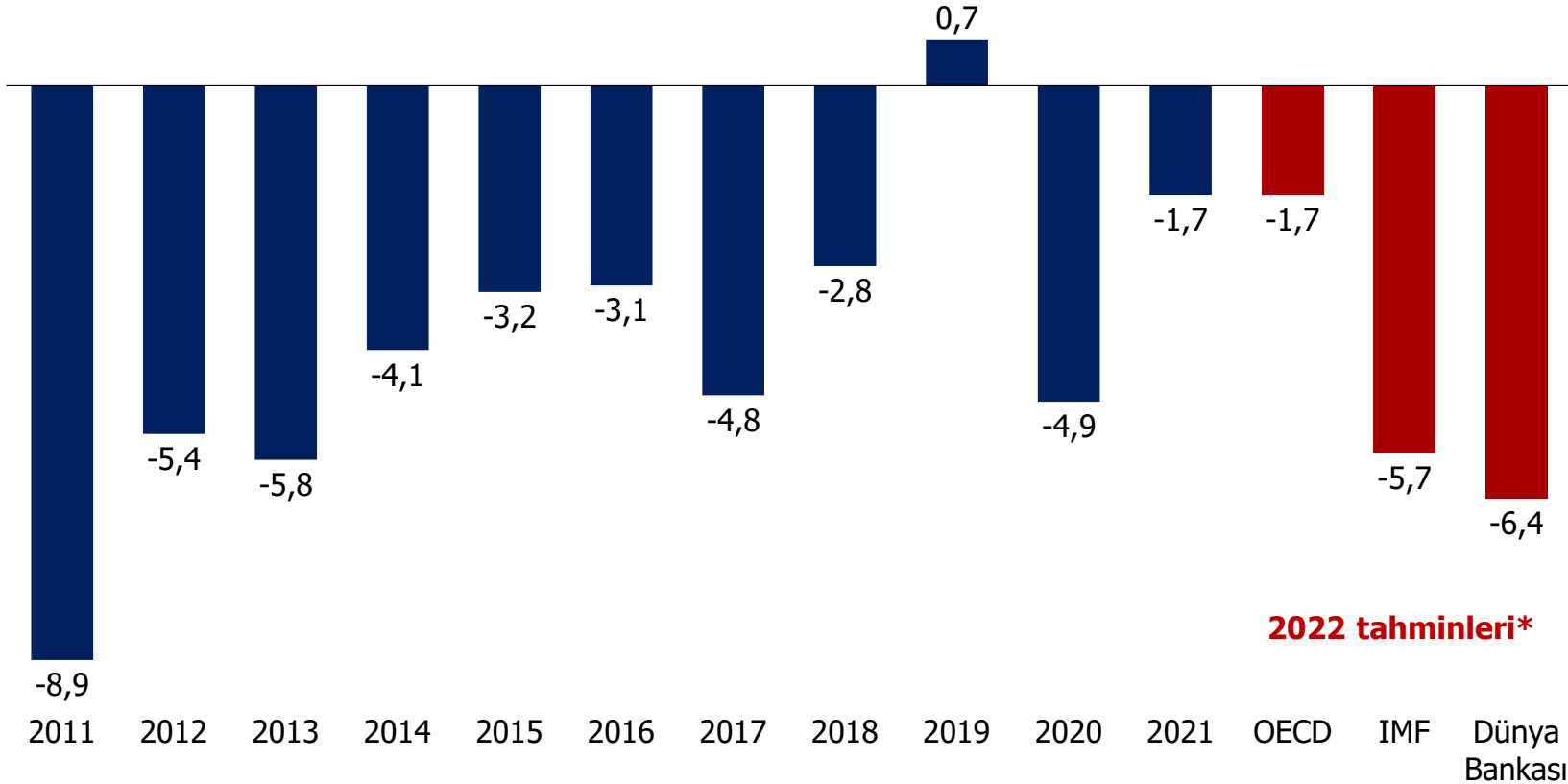
Merkez Bankası Rezervleri (milyar dolar) Ocak 2020 – Mart 2022

2022 yılında cari işlemler açığının önemli ölçüde artacağı tahmin edilmektedir.

Uluslararası kuruluşların cari işlemler dengesinin GSYİH'ye oranına ait Nisan ayında güncellenen tahminleri %5'in üzerindedir.

Cari İşlemler Dengesi / GSYİH (%) 2011 - 2022

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

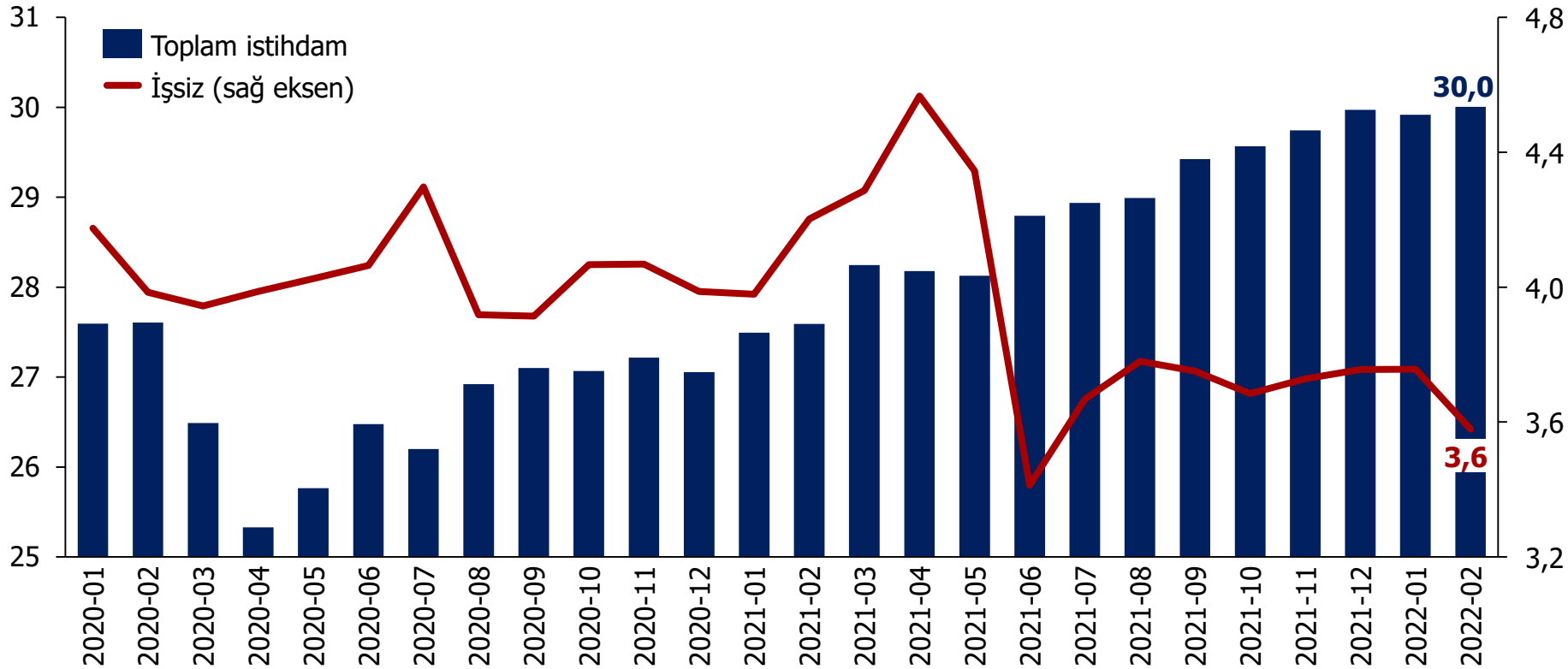
* IMF- Nisan 2022 Dünya Ekonomik Görünümü Raporu, OECD - Aralık 2021 tahminleri, Dünya Bankası - Nisan 2022 Avrupa ve Orta Asya Ekonomik Güncelleme Bahar verileridir.

İstihdam ve İşsizlik

- Toplam ve tarım dışı istihdam
- İşgücüne katılım ve işsizlik
- Geniş tanımlı işsizlik oranları
 - Zamana bağlı eksik istihdam ve işsizlerin bütünleşik oranı
 - İşsiz ve potansiyel işgücünün bütünleşik oranı
 - Atıl işgücü oranı
- Kadın ve genç işsizlik oranları

Şubat ayında istihdam 90 bin artmış ve 30 milyona ulaşmıştır.
İşsizlerin sayısındaki düşüş ise 178 bindir.

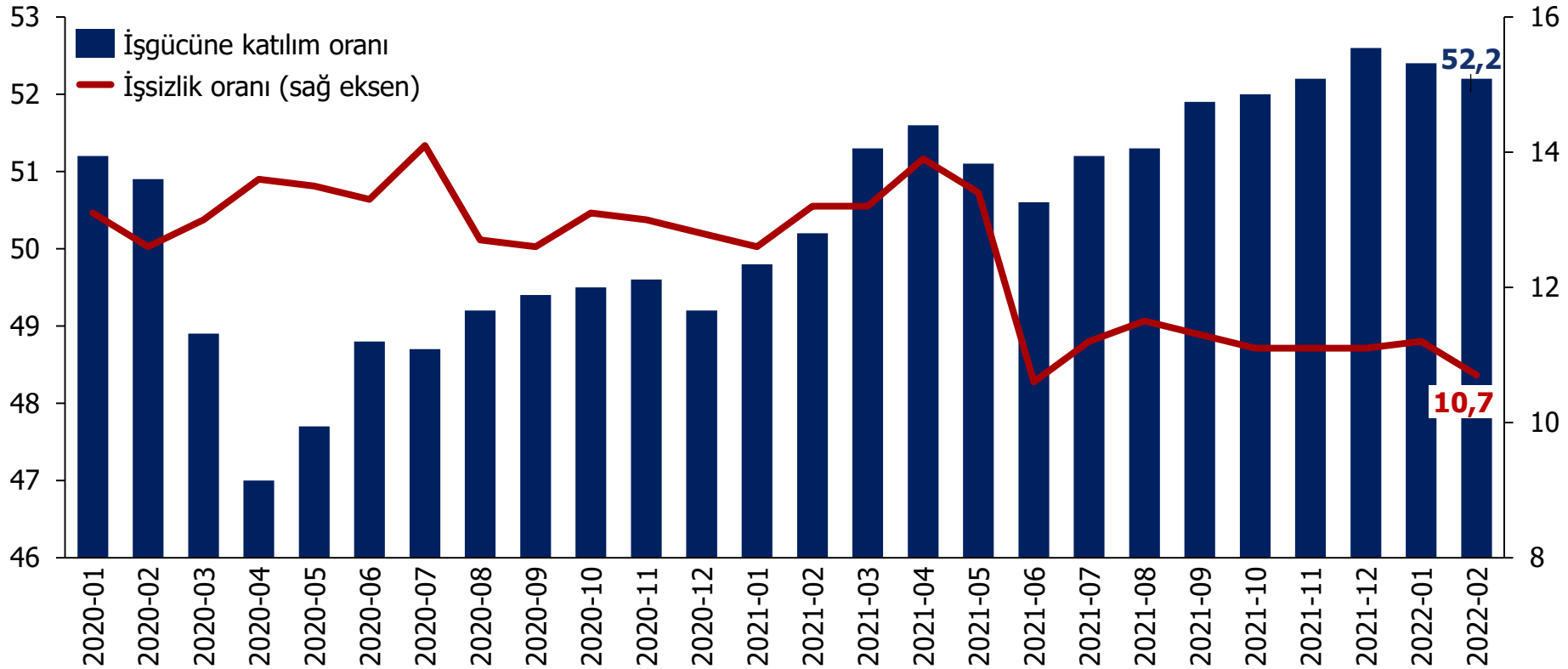
Toplam istihdam ve işsiz (mevsim etkisinden arındırılmış, milyon kişi) Ocak 2020 – Şubat 2022

İşsizlik 0,5 puanlık azalış ile %10,7 seviyesinde gerçekleşmiştir.

İşgücüne katılım oranı son iki aydır gerilemektedir; Şubat ayında %52,2 düzeyine düşmüştür.

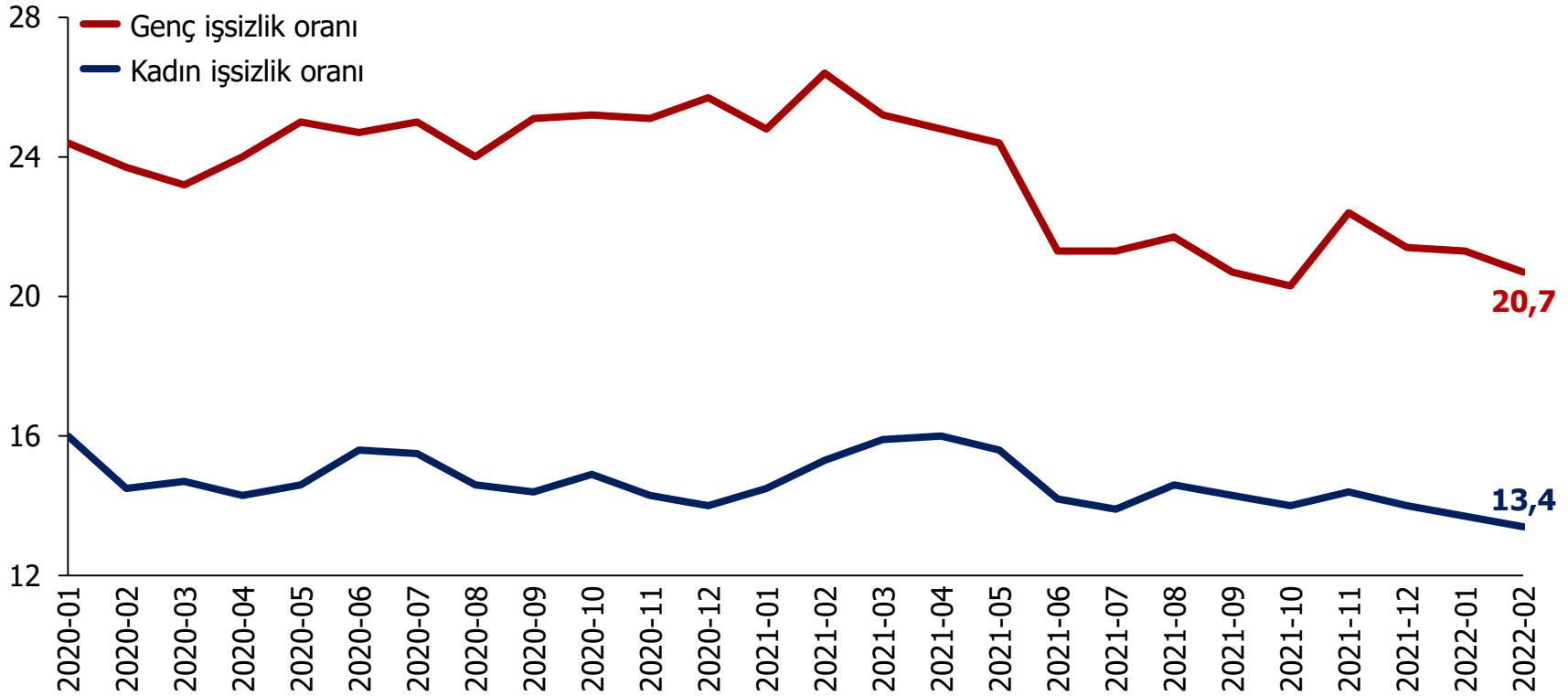
İşsizlik ve işgücüne katılım oranı (mevsim etkisinden arındırılmış, %) Ocak 2020 – Şubat 2022

Kadın ve genç işsizlik oranları son üç aydır gerilemektedir.

Bu dönemde kadın işsizlik oranında 1 puan, genç işsizlik oranında ise 1,7 puan düşüş gerçekleşmiştir.

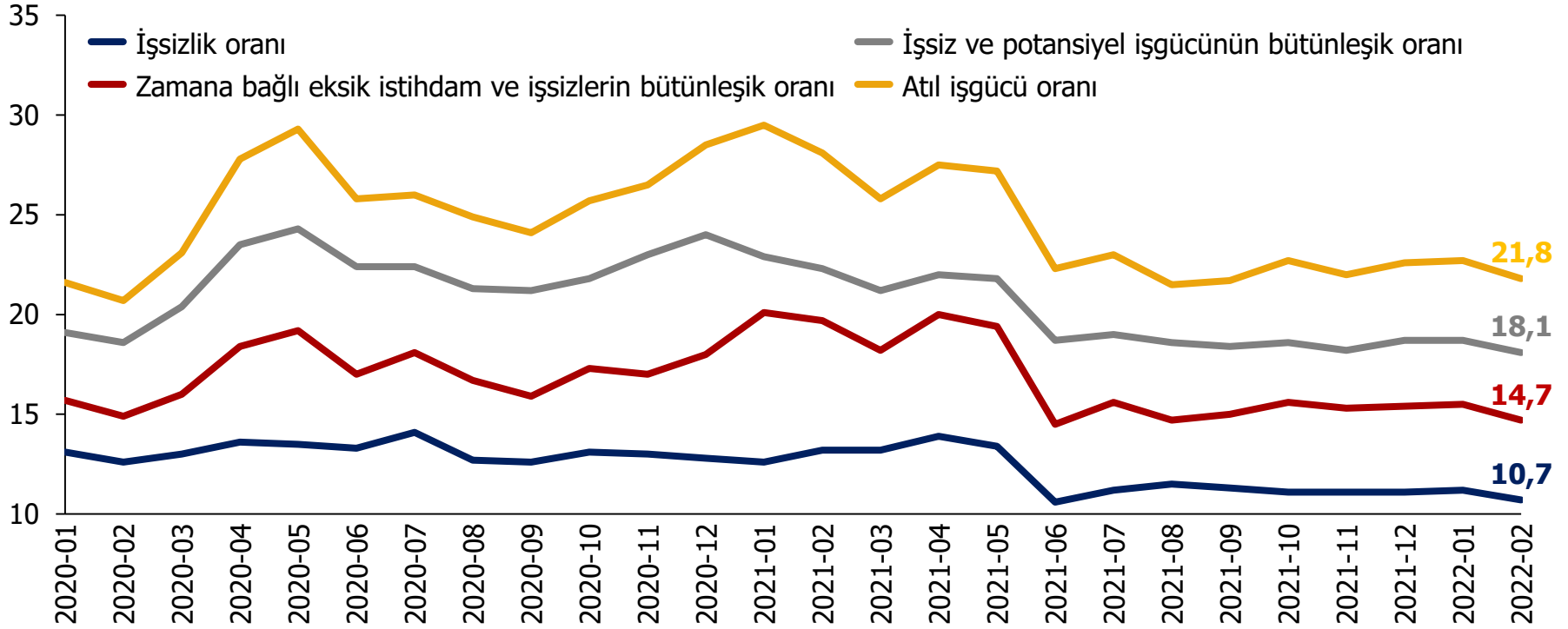
Genç* ve kadın işsizlik oranları (mevsim etkisinden arındırılmış, %) Ocak 2020 – Şubat 2022

Atıl işsizlik oranı genel tanımlı işsizlik oranının iki katıdır; Şubat ayında %21,8 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Şubat ayında geniş tanımlı işsizlik göstergeleri de gerilemiştir.

İşgücüne ilişkin tamamlayıcı göstergeler* (mevsim etkisinden arındırılmış, %)
Ocak 2020 – Şubat 2022

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer işinde/işlerinde fiili olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu takdirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Potansiyel işgücü: Referans haftasında ne istihdamda ne de işsiz olan çalışma çağındaki kişilerden; iş arayan fakat kısa süre içerisinde işbaşı yapabilecek durumda olmayanlarla, iş aramadığı halde çalışma isteği olan ve kısa süre içerisinde işbaşı yapabilecek durumda olan kişilerdir.

Atıl işgücü: Zamana bağlı eksik istihdam, işsiz ve potansiyel işgücünün toplamıdır.

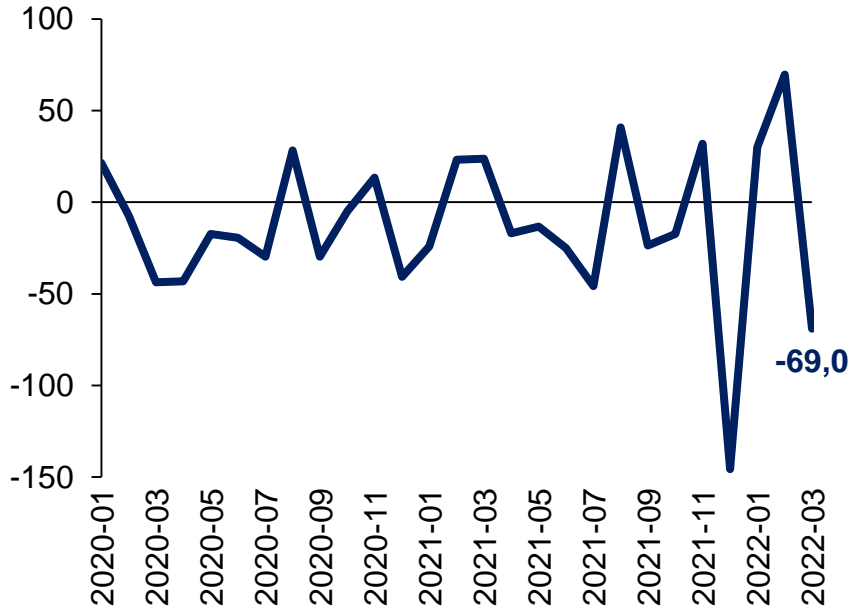
Kamu Maliyesi

- Merkezi Yönetim bütçe dengesi
- Merkezi Yönetim faiz dışı denge
 - Program tanımlı faiz dışı denge
- Merkezi Yönetim borç stoku
 - Döviz cinsi borç stoku
 - Merkezi Yönetim Borç Stoku / GSYİH

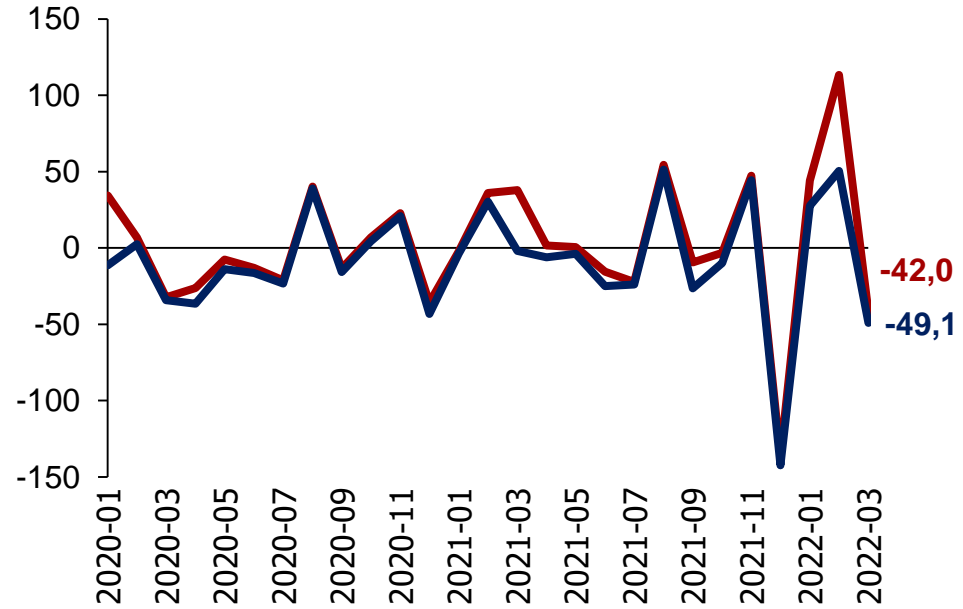
Merkezi Yönetim bütçe dengesi Mart ayında 69 milyar TL açık vermiştir.
Faiz dışı denge de açığa dönmüş, -42 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir.

Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi (milyar TL) Ocak 2020 – Mart 2022

Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi

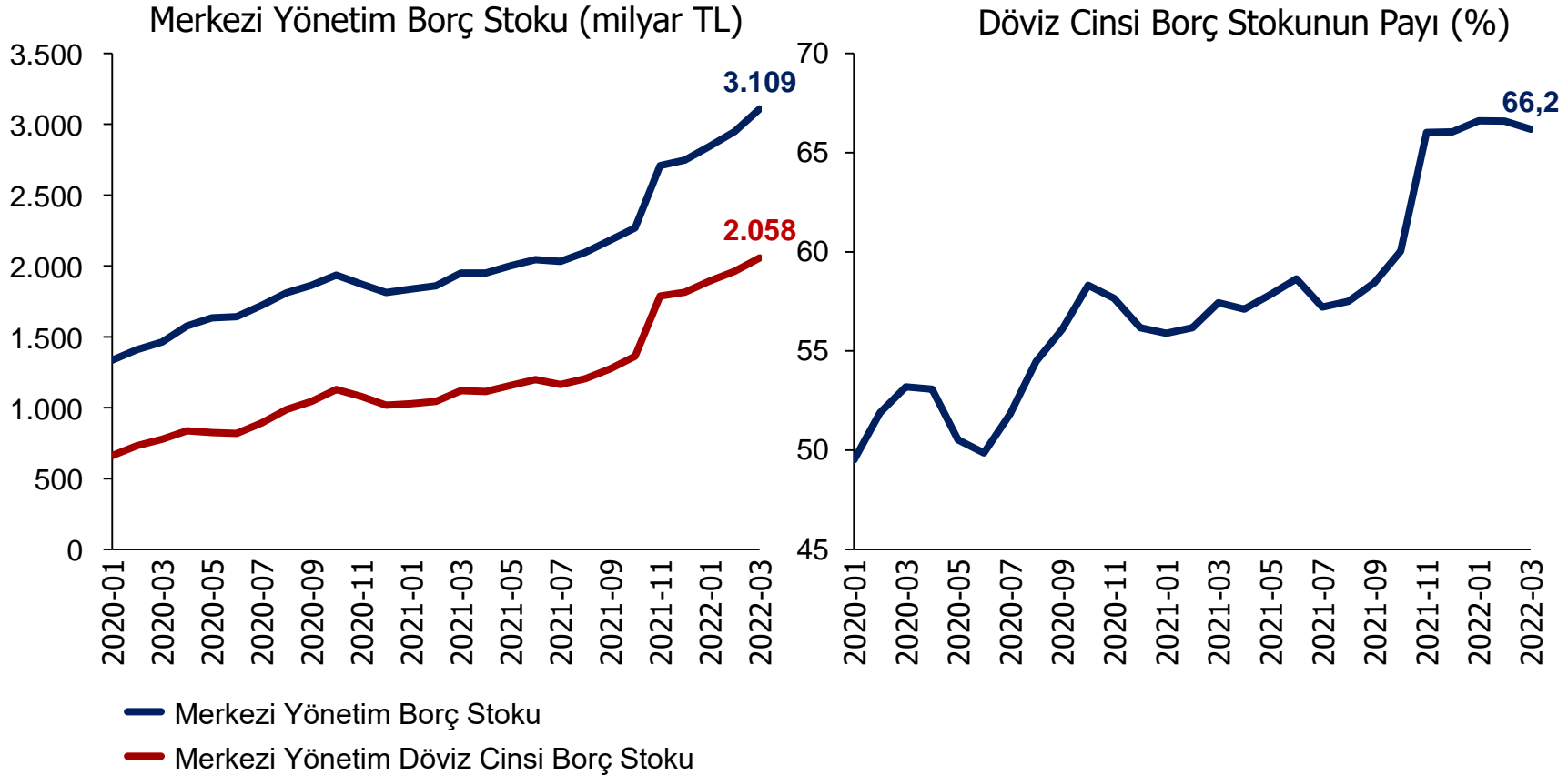
Merkezi Yönetim Faiz Dışı Dengesi

- Merkezi Yönetim Faiz Dışı Dengesi
- Merkezi Yönetim Program Tanımlı Faiz Dışı Denge

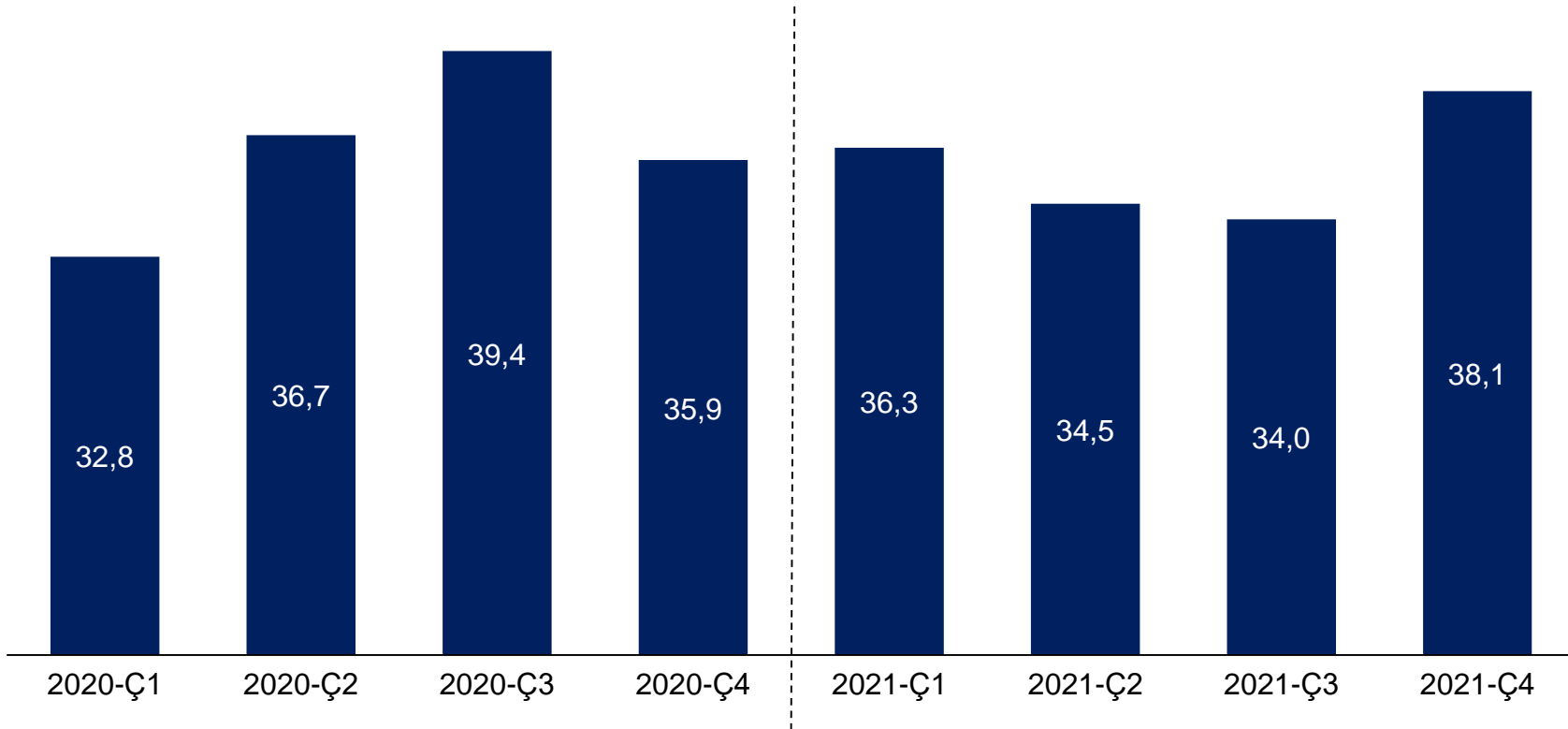
Mart ayı itibarıyla Merkezi Yönetim borç stoku 3,1 milyar TL'yi aşmıştır.
Merkezi Yönetim borç stoku yıllık olarak %59,4, döviz cinsi borçlanmalar ise %83,7 artmıştır.

Merkezi Yönetim Borç Stoku (Ocak 2020 – Mart 2022)

Merkezi Yönetim borç stokunun GSYİH oranı yükselmiştir.
2021 yılının son çeyreğinde 4,1 puan artarak %38,1'e çıkmıştır.

Merkezi Yönetim Borç Stoku / GSYİH (%) 2020 Ç1 – 2021 Ç4

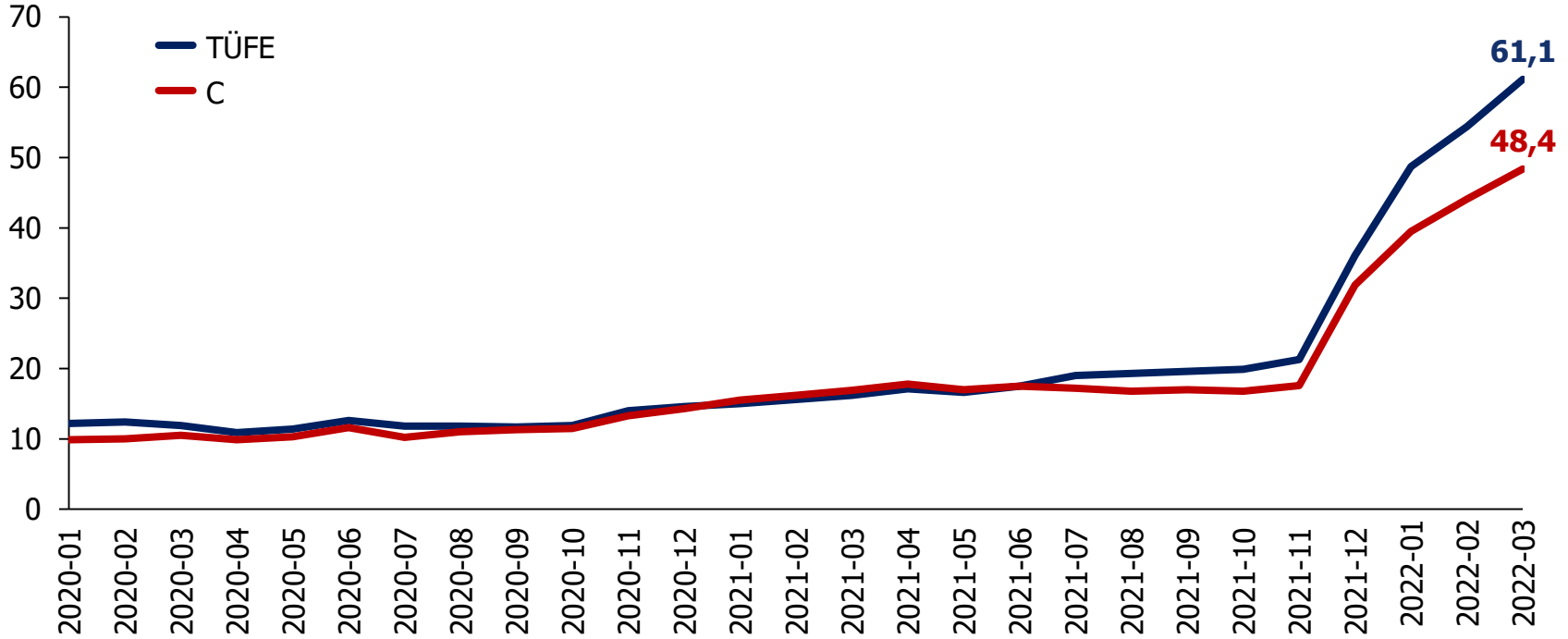
Enflasyon

- Tüketici enflasyonu
 - Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ve özel kapsamlı gösterge - C
 - Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ve alt kalemler
- Üretici enflasyonu
 - Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) ve imalat alt endeksi
 - Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) ve alt kalemler

Mart ayında tüketici enflasyon oranı %61,1 ile Mart 2002'den bu yana en yüksek seviyeye çıkmıştır.

Enerji, gıda, tütün ve alkollü içeceklerin dışındaki kalemleri içeren çekirdek enflasyon da %48,4'e ulaşmıştır.

TÜFE ve özel kapsamlı enflasyon göstergesi - C* (yıllık değişim, %) Ocak 2020 – Mart 2022

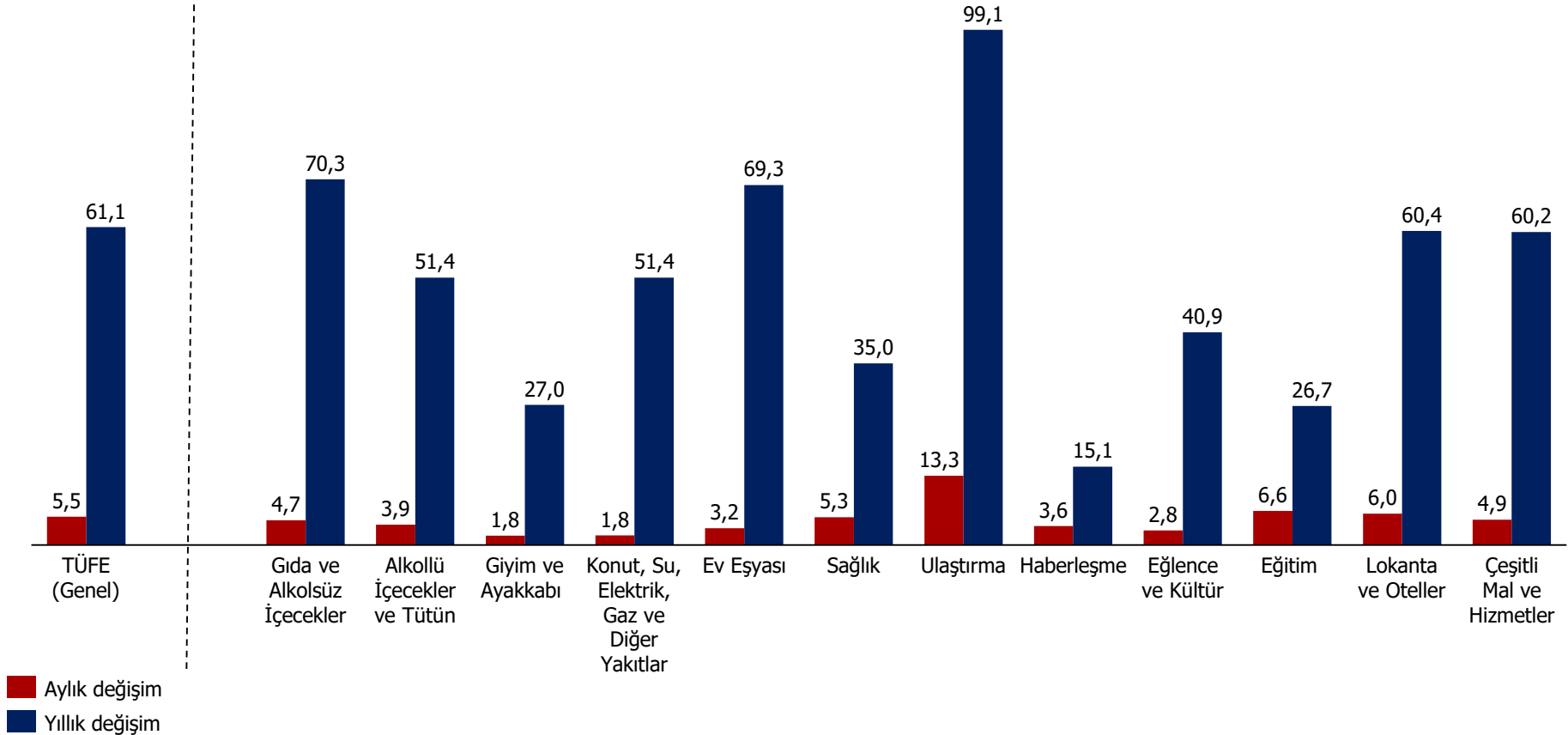
Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* Enflasyonun temel eğilimini göstermek amacıyla hesaplanan özel kapsamlı göstergelerden TÜFE-C, enerji, gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içkiler ile tütün ürünleri ve altın hariç TÜFE'yi göstermektedir.

Mart ayında aylık tüketici enflasyon oranı %5,5'tir; ulaştırma ile eğitim fiyatı en fazla artan kalemlerdir.

Ulaştırma ise yıllık olarak en yüksek fiyat artışlarının görüldüğü harcama grubudur.

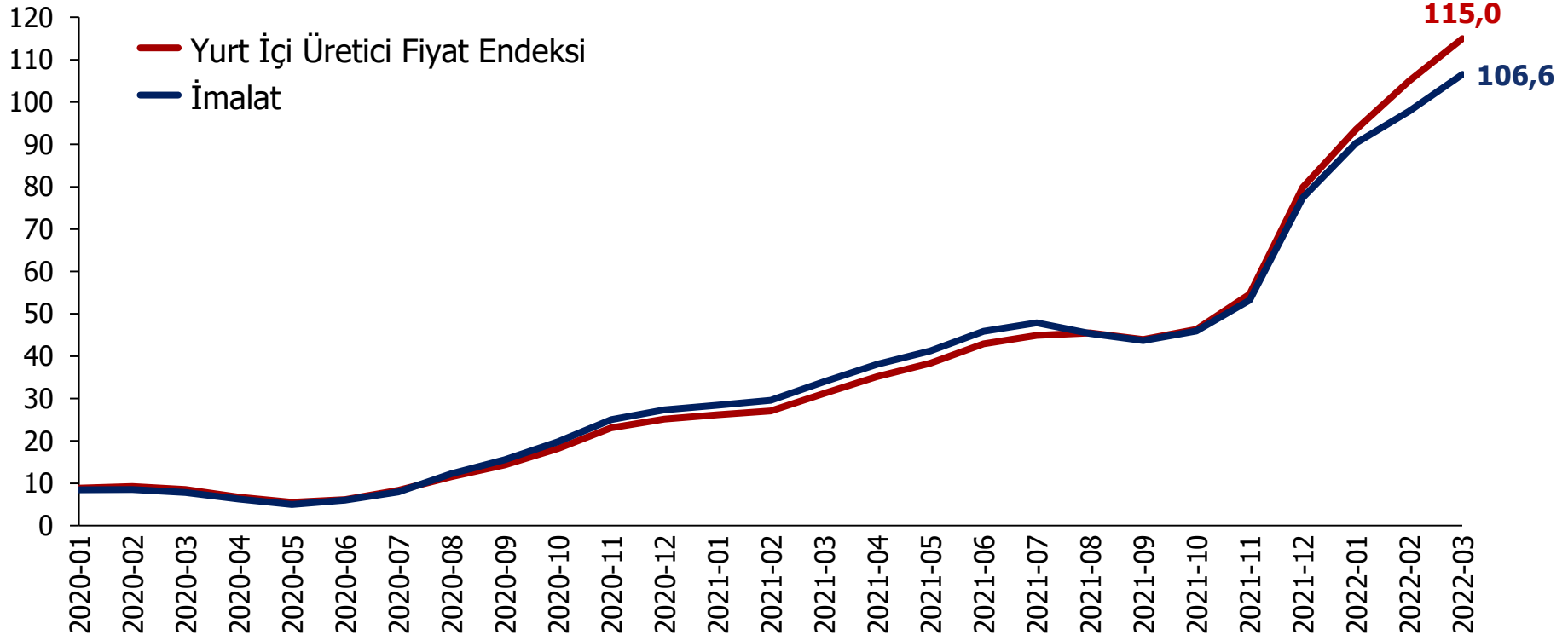
TÜFE ve alt kalemler (%) Mart 2022

Mart 2022'de üretici enflasyon oranı %115 ile Mart 1995'ten bu yana en yüksek seviyeye çıkmıştır.

Üretici ve tüketici enflasyon oranları arasındaki fark açılmaktadır; Mart ayı itibarıyla 54 puana ulaşmıştır.

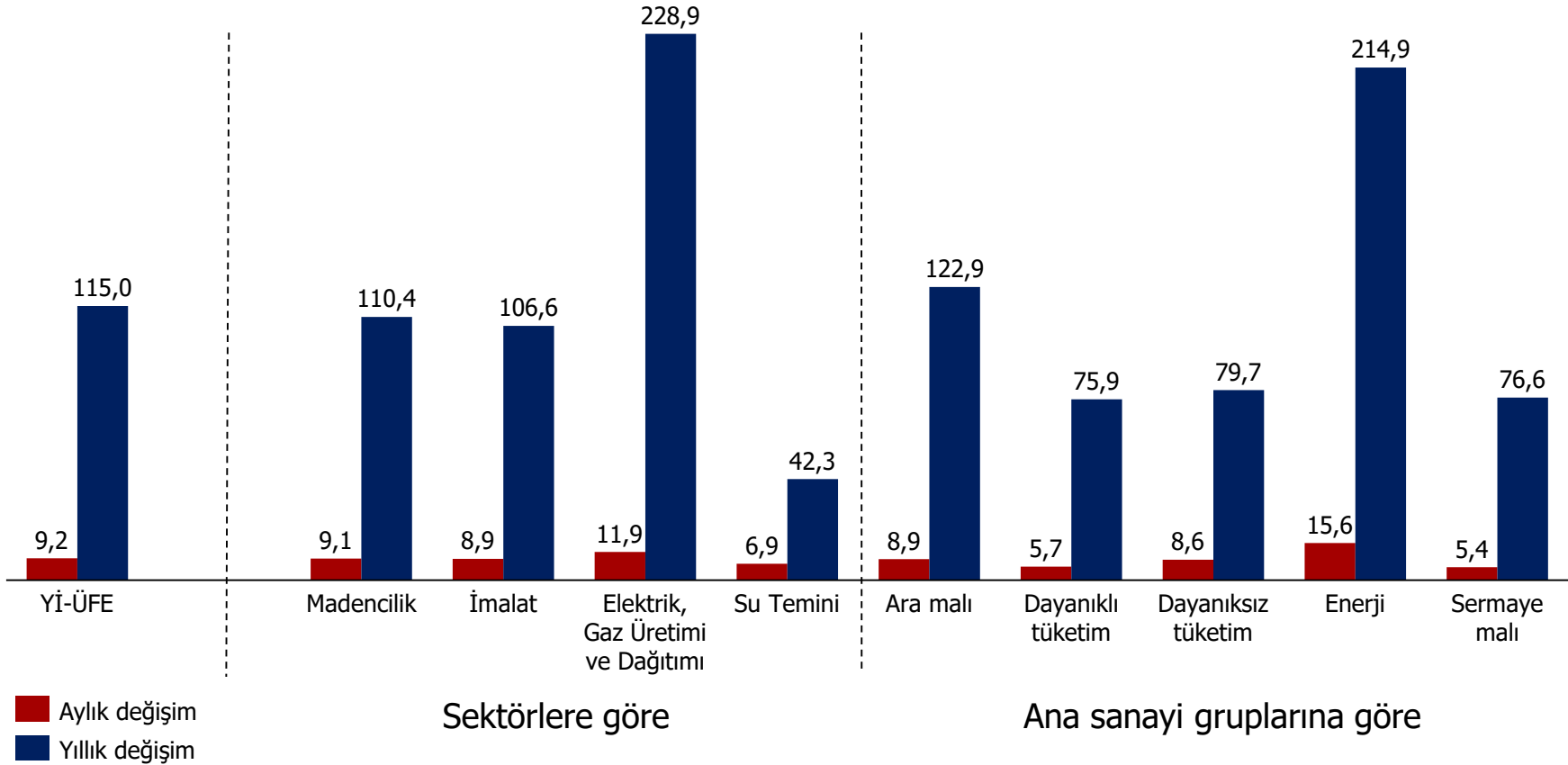
Yİ-ÜFE ve imalat (yıllık değişim, %) Ocak 2020 - Mart 2022

Mart ayında aylık üretici enflasyon oranı %9,2'dir; enerji en yüksek aylık fiyat artışının görüldüğü sanayi grubudur.

Enerji grubunda %214,9, elektrik, gaz üretimi ve dağıtımında ise %228,9 oranında yıllık fiyat artışları gerçekleşmiştir.

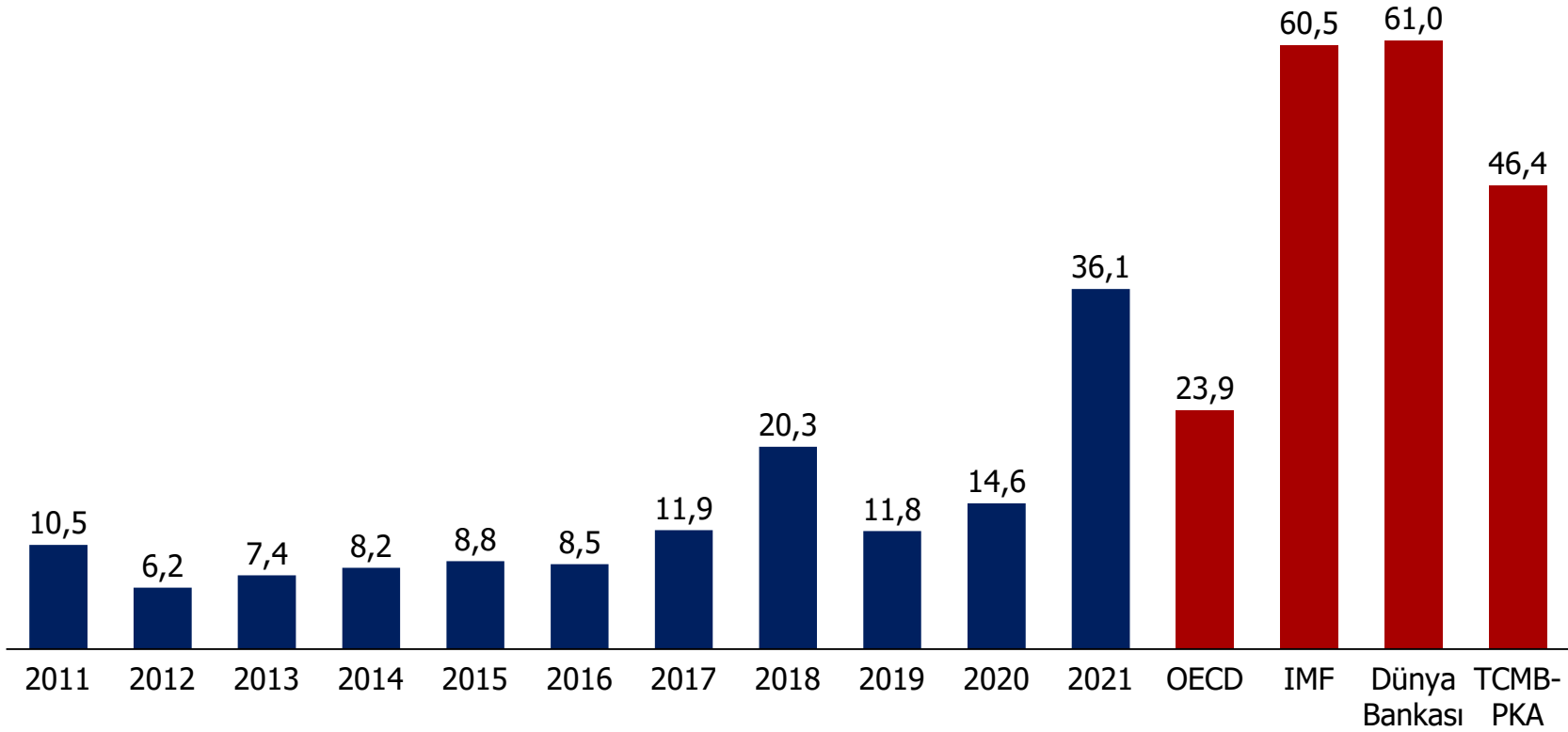
Yİ-ÜFE ve alt kalemler (%) Mart 2022

Tahminler enflasyonun 2022 yıl sonunda da yüksek seviyesini koruyacağı yönündedir.

Uluslararası kuruluşların Nisan ayında güncellenen enflasyon tahminleri %60'ın üzerindedir.

Enflasyon (TÜFE, %) 2011 - 2022

2022 tahminleri*

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

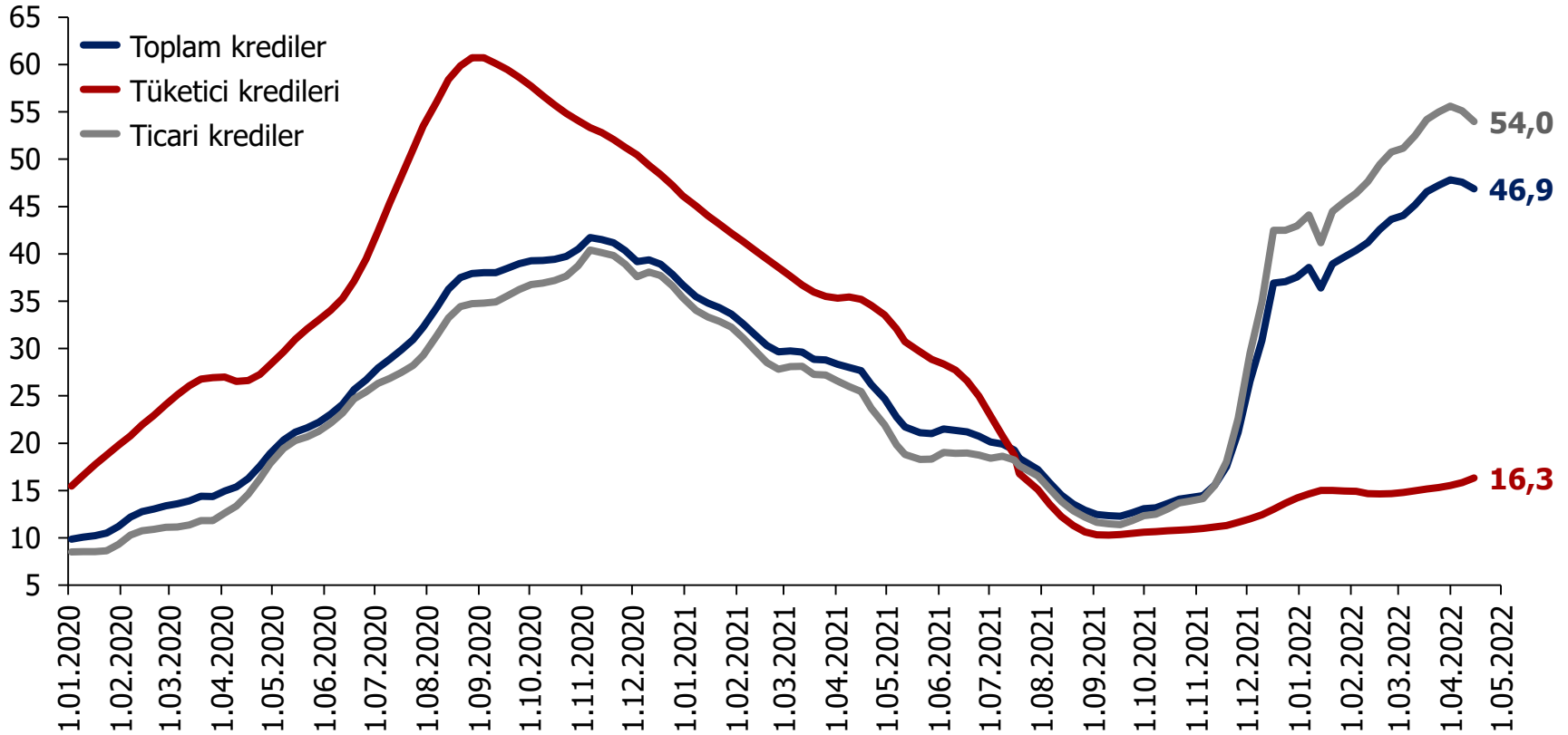
* IMF- Nisan 2022 Dünya Ekonomik Görünümü Raporu, OECD - Aralık 2021 tahminleri, Dünya Bankası - Nisan 2022 Avrupa ve Orta Asya Ekonomik Güncelleme Bahar Raporu ve TCMB - Nisan 2022 Piyasa Katılımcılar Anketi verileridir.

Kredi ve Mevduat

- Kredi gelişmeleri
 - Kredi büyüme hızları
 - Tüketici kredi büyümesi
- Tahsili gecikmiş alacaklar ve karşılıksız senetler
 - Takipteki alacaklar
 - Karşılıksız çek oranı
- Mevduat gelişmeleri
 - Toplam mevduat
 - TL ve YP mevduat
- Faiz oranları
 - Ticari kredi ve mevduat faizi
 - Tüketici kredi faizleri

Kredi kullanımlarında ticari krediler kaynaklı artışlar devam etmektedir.
Nisan ayında ticari kredilerdeki yıllık artış oranı %50'yi aşarken, tüketici kredilerindeki artış %16 ile sınırlıdır.

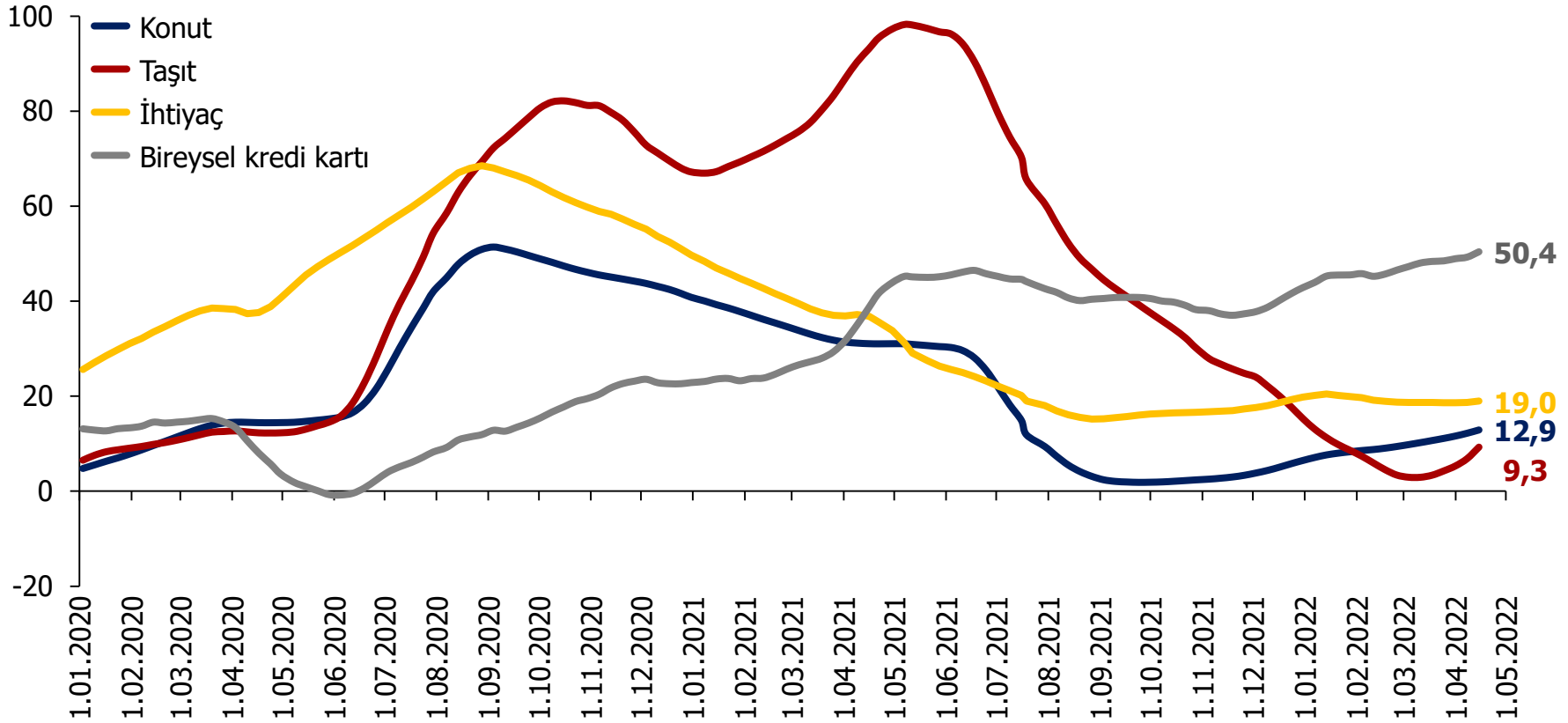
Kredi büyümesi (4 haftalık hareketli ortalama, yıllık değişim, %) 3 Ocak 2020 – 15 Nisan 2022

Tüketici kredilerinde artışlar ihtiyaç kredileri kaynaklıdır, kredi kartı kullanımlarında ise yüksek seviyeler korunmaktadır.

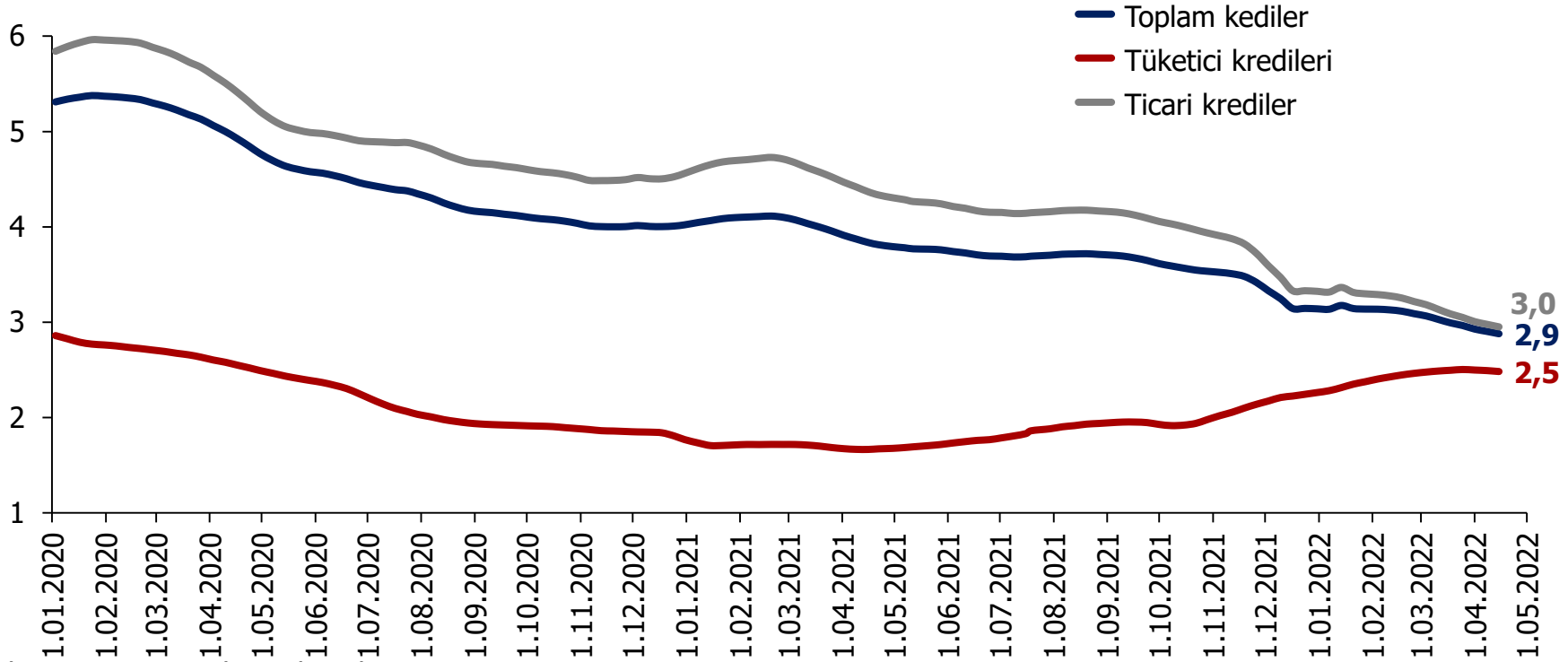
Taşıt kredilerinde yıllık artış oranı %9,3'e, konut kredilerinde ise %12,9'a yükselmiştir.

Tüketici kredi büyümesi (4 haftalık hareketli ortalama, yıllık % değişim) 3 Ocak 2020 – 15 Nisan 2022

Tüketici kredilerinde takipteki alacaklar oranı %2,5 seviyesindedir.
Ticari kredilerde takipteki alacakların oranı ise %3,0 seviyesine gerilemiştir.

Takipteki kredi oranları* (4 haftalık hareketli ortalama, %) 3 Ocak 2020 – 15 Nisan 2022

Kaynak: BDDK, TEPAV hesaplamaları

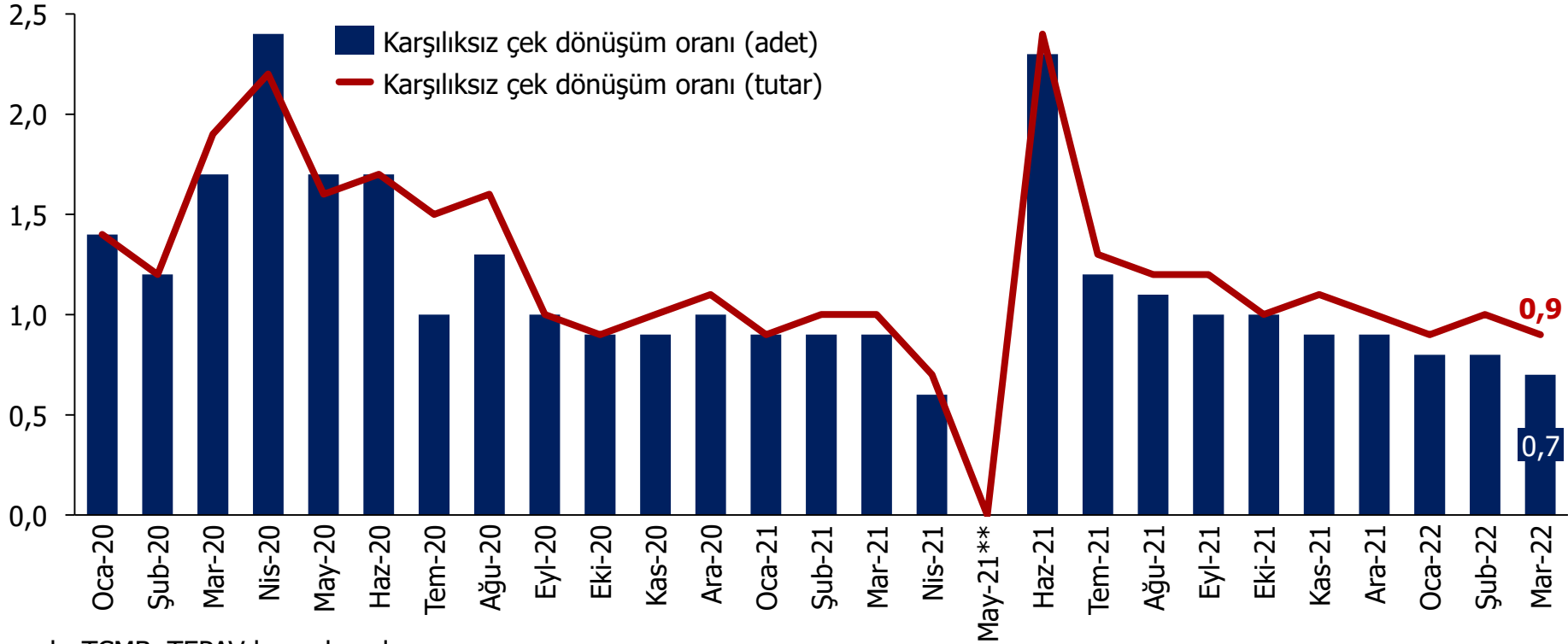
*Takipteki kredi oranı, takipteki alacakların toplam nakdi krediler içerisindeki payını göstermektedir.

**BDDK, salgının ardından işletmelerin yaşayacakları nakit akışı sorununun finansal bir probleme dönüşmemesi için Mart 2020'de aldığı kararla, 31 Aralık'a kadar 2. grup krediye (yakın izlemedeki krediler-sorunlu krediler) geçiş süresini 30 günden 90 güne, 3. grup krediye (takipteki krediler) geçiş süresi de 90 günden 180 güne çıkarmıştır. İlgili uygulama bazı istisnalar tanınarak 30 Eylül 2021'e kadar uzatılmıştır.

Mart ayında karşılıksız çeklerin dönüşüm oranı adet ve tutar olarak gerilemiştir.

Karşılıksız çeklerde dönüşüm oranları tutar olarak %0,9, adet olarak ise %0,7 seviyesindedir.

Karşılıksız çek dönüşüm oranı* (%) Ocak 2020 – Mart 2022

Kaynak: TCMB, TEPAV hesaplamaları

*Karşılıksız çek dönüşüm oranları, takas odalarına ibraz edilen ve karşılıksız kalan çek adet ve tutarının toplam takasa ibraz edilen çek adet ve tutarı içindeki oranıdır.

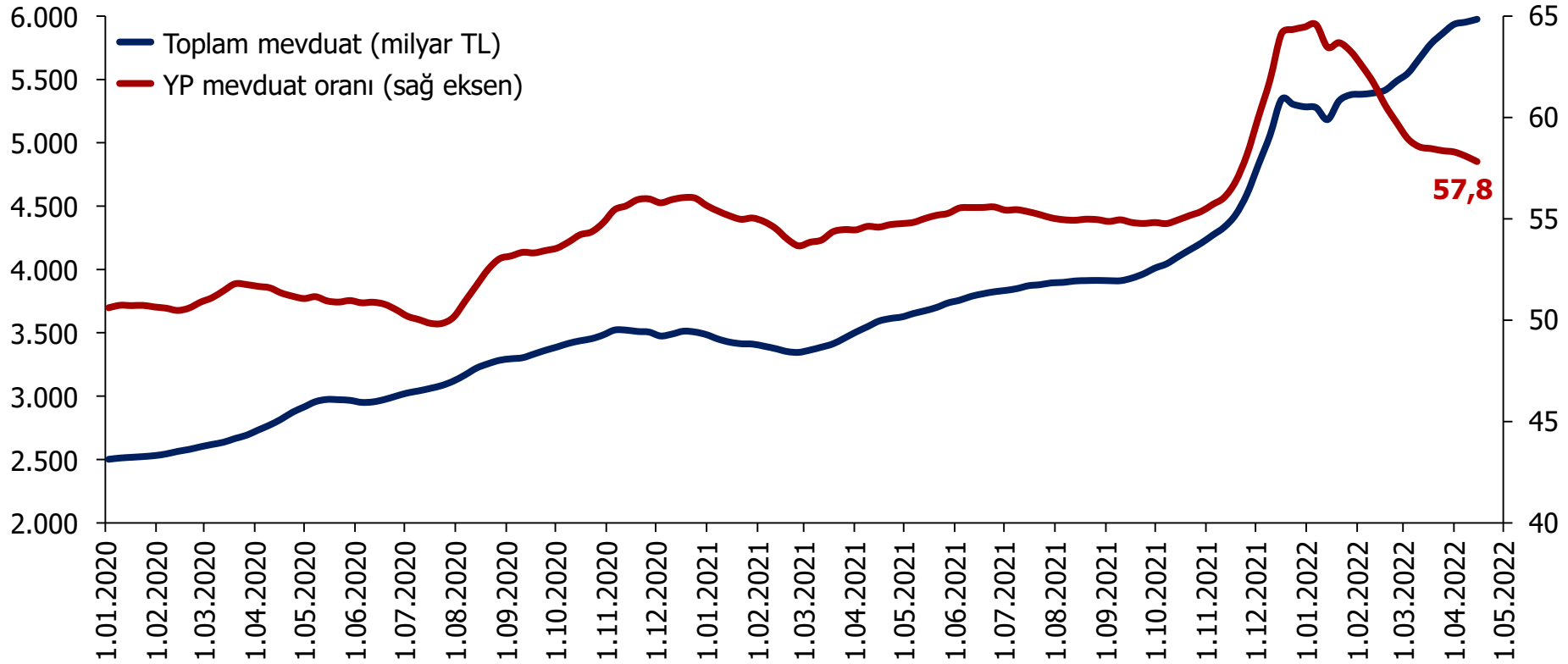
** Mayıs ayında karşılıksız çek işlemlerine ilişkin düzenleme nedeniyle veri açıklanmamıştır.

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/04/20210430M1-1.htm>

Nisan ayında yabancı para mevduatların payı %57,8'e gerilemiştir.

Yıl başından bu yana toplam mevduatlar 691,2 milyar TL artarken, yabancı para mevduatların payı 6,6 puan düşmüştür.

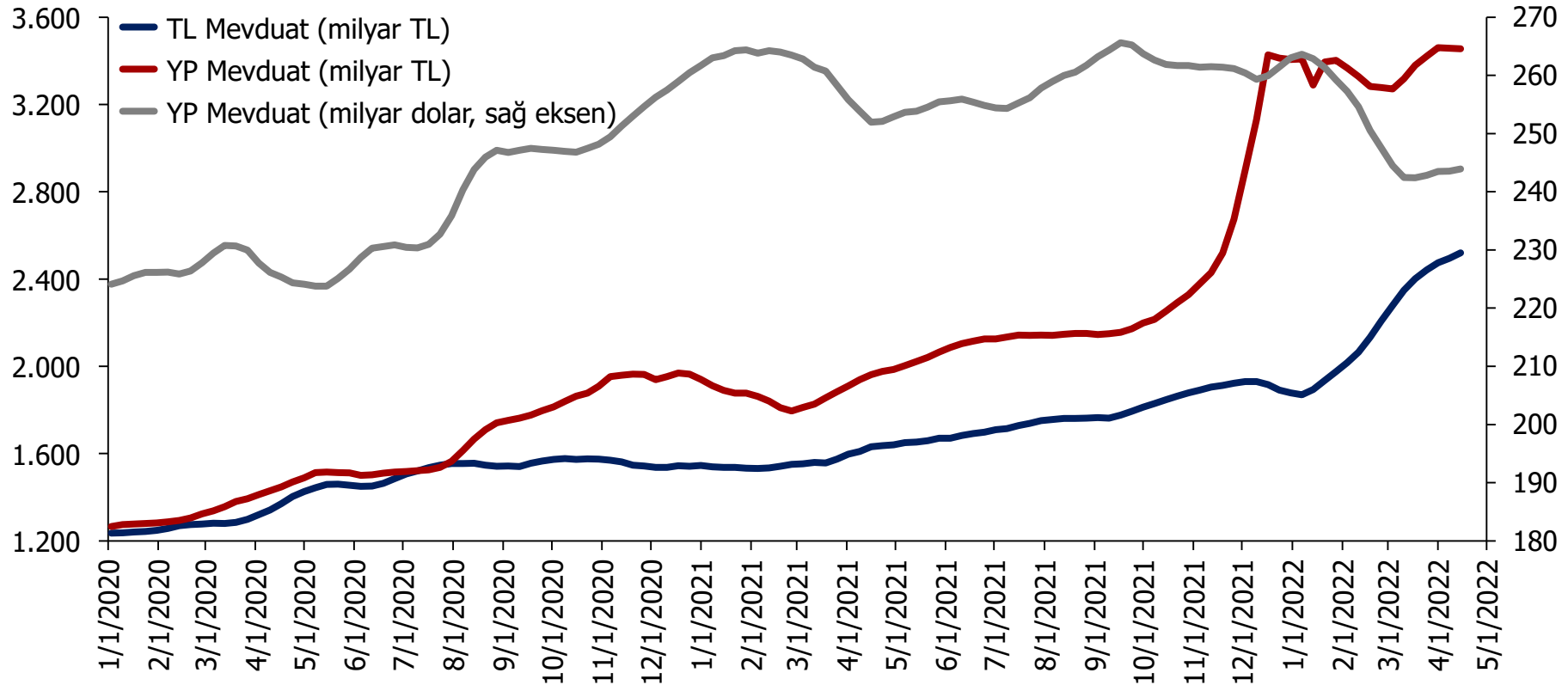
Toplam mevduat tutarı (milyar TL) ve döviz mevduatlarının oranı (4 haftalık hareketli ortalama, %) 3 Ocak 2020 – 15 Nisan 2022

Kur Korunmalı Mevduat uygulamasının katkısıyla yıl başından bu yana TL mevduatlardaki artış %34,8'e ulaşmıştır.

Ancak, son 4 haftada yabancı para mevduatlar yükselme eğilimindedir.

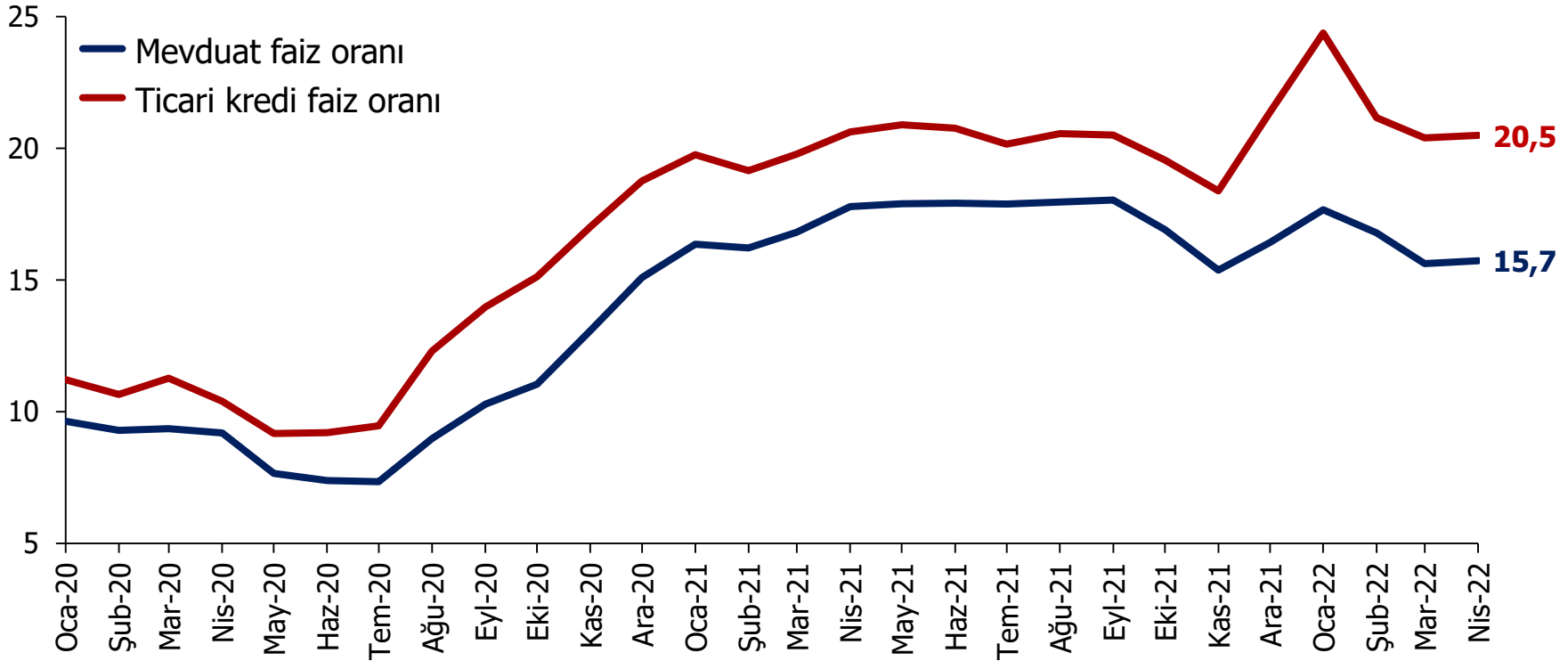
TL ve YP mevduat (4 haftalık hareketli ortalama) 3 Ocak 2020 – 15 Nisan 2022

Kredi ve mevduat faiz oranlarındaki değişim sınırlıdır.

Son beş haftada mevduat ve ticari kredi faiz oranlarında %1'in altında düşüşler gerçekleşmiştir.

Ticari kredi* ve mevduat faizi (TL üzerinden açılan, akım veri, %) Ocak 2019 – Nisan 2022**

Kaynak: TCMB, TEPAV hesaplamaları

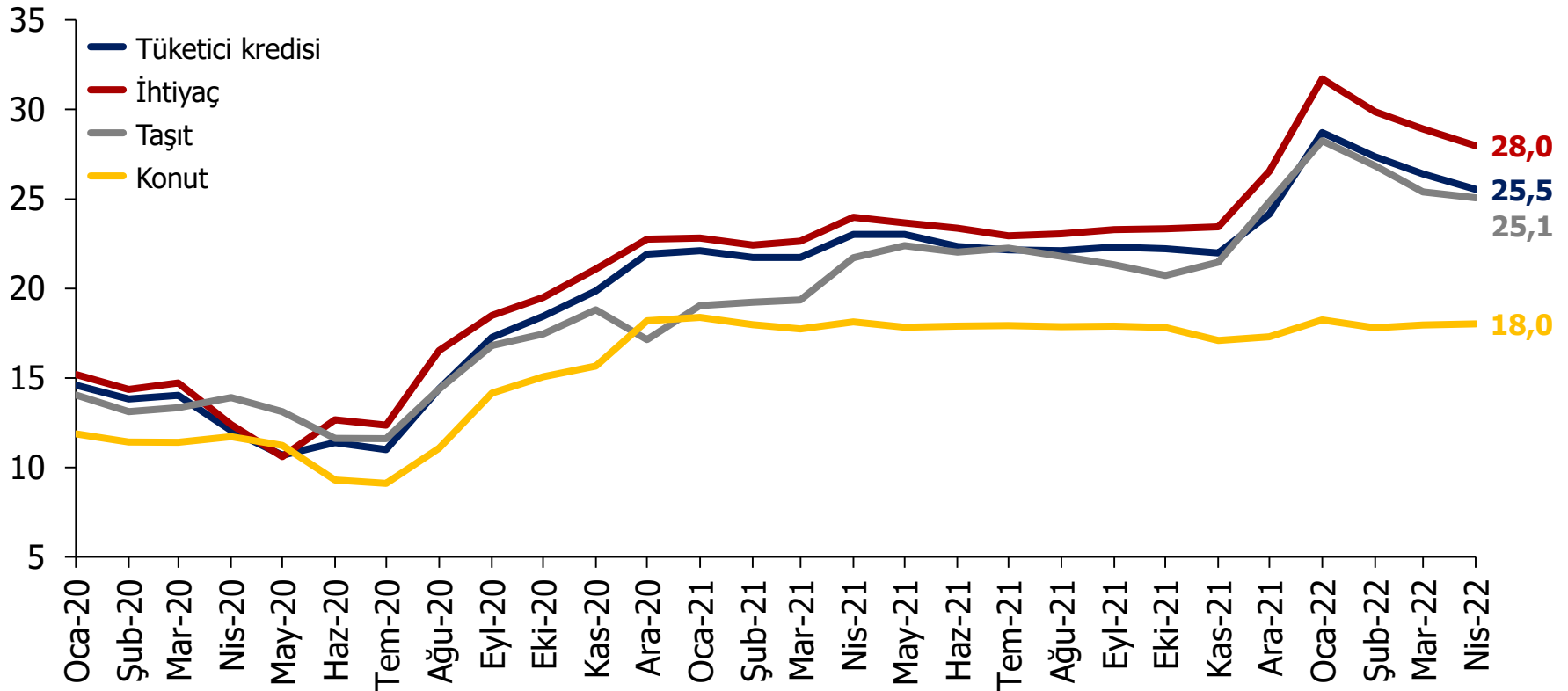
*Tüzel kişi Kredili Mevduat Hesabı ve kurumsal kredi kartları hariçtir.

** 8 Nisan 2022 tarihi itibarıdır.

Tüketici kredilerinde en yüksek faiz düşüşü ihtiyaç kredilerindedir.

Son beş haftada taşıt kredilerinde 1,8, ihtiyaç kredilerinde 1,9 puanlık düşüş, konut kredilerinde ise 0,2 puanlık artış gerçekleşmiştir.

Tüketici kredi faizleri (TL üzerinden açılan, akım veri, %) Ocak 2019 – Nisan 2022*

Kaynak: TCMB, TEPAV görselleştirmesi

* 8 Nisan 2022 tarihi itibarıyla.

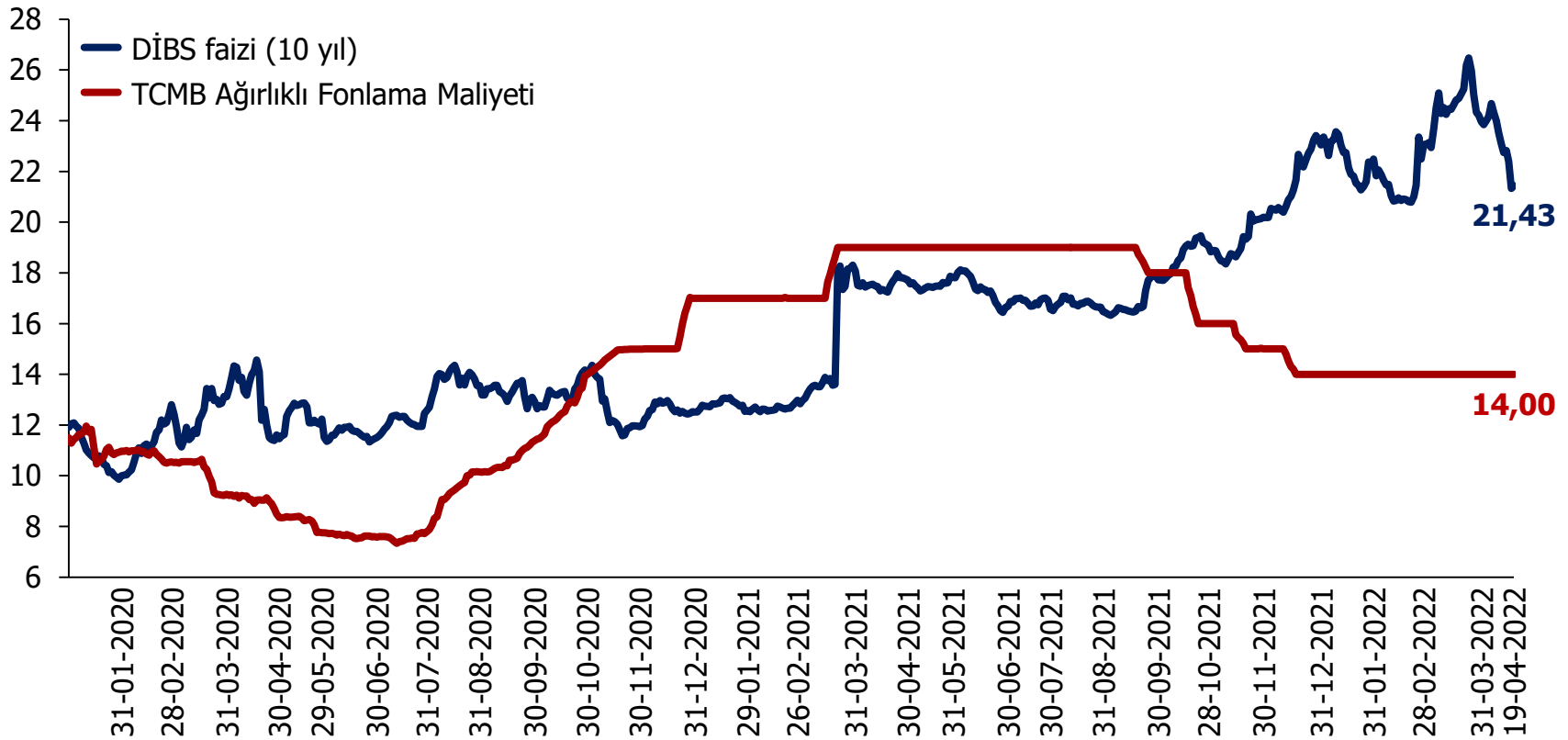
Finansal Piyasa Göstergeleri

- TCMB ortalama fonlama faizi
- Tahvil faizleri
- ABD tahvil faizi
- Türkiye risk primi (CDS)
- Döviz kurları

Merkez Bankası politika faiz oranını Ocak-Nisan 2022 döneminde sabit tutmuştur.

Devlet iç borçlanma faizleri ise politika faizinin üzerinde, %21,43 seviyesindedir.

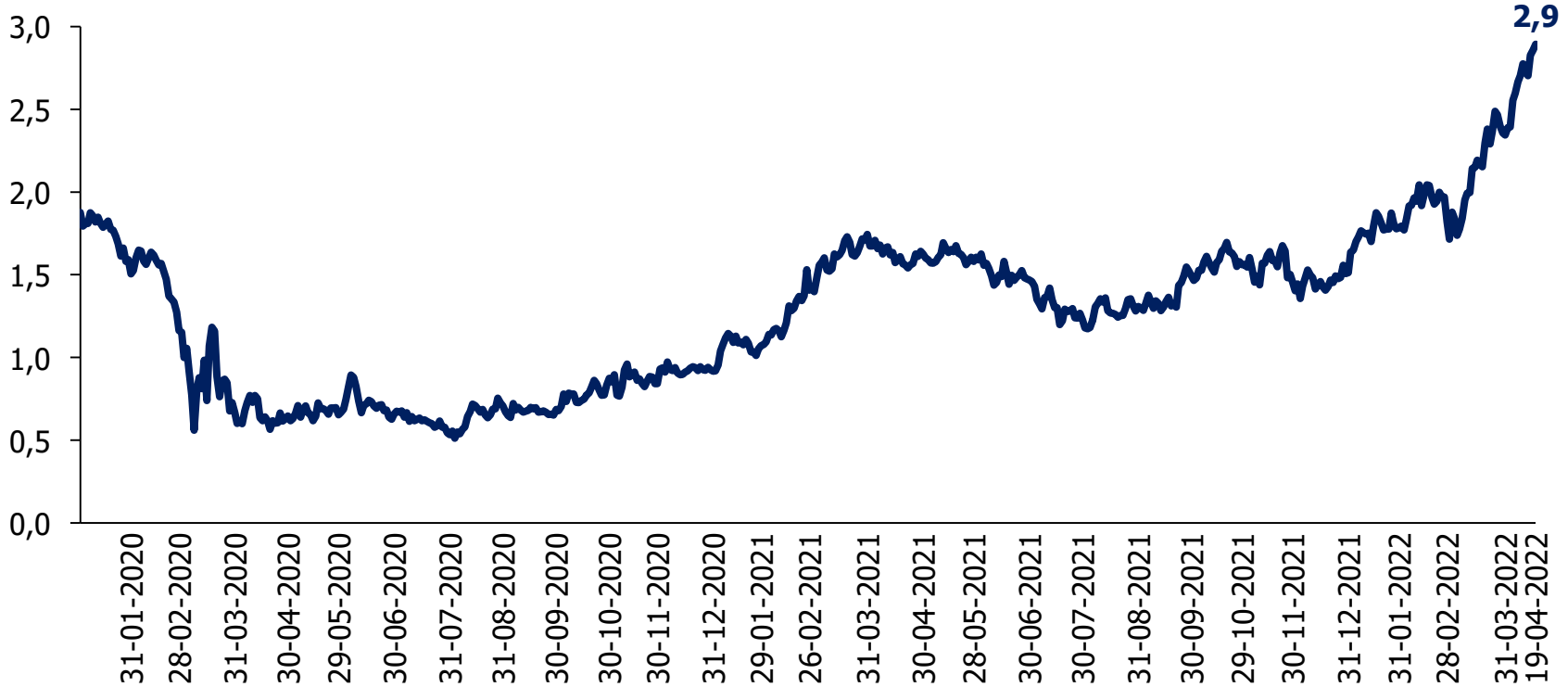
TCMB ortalama fonlama faizi ve Devlet iç borçlanma faizleri (günlük, %) 1 Ocak 2020 – 19 Nisan 2022

ABD’de para politikası sıkılaşmakta, küresel likidite üzerinde baskı yaratmaktadır.

10 yıllık devlet iç borçlanma faizi Nisan ayı itibarıyla %2,9 seviyesine çıkmıştır.

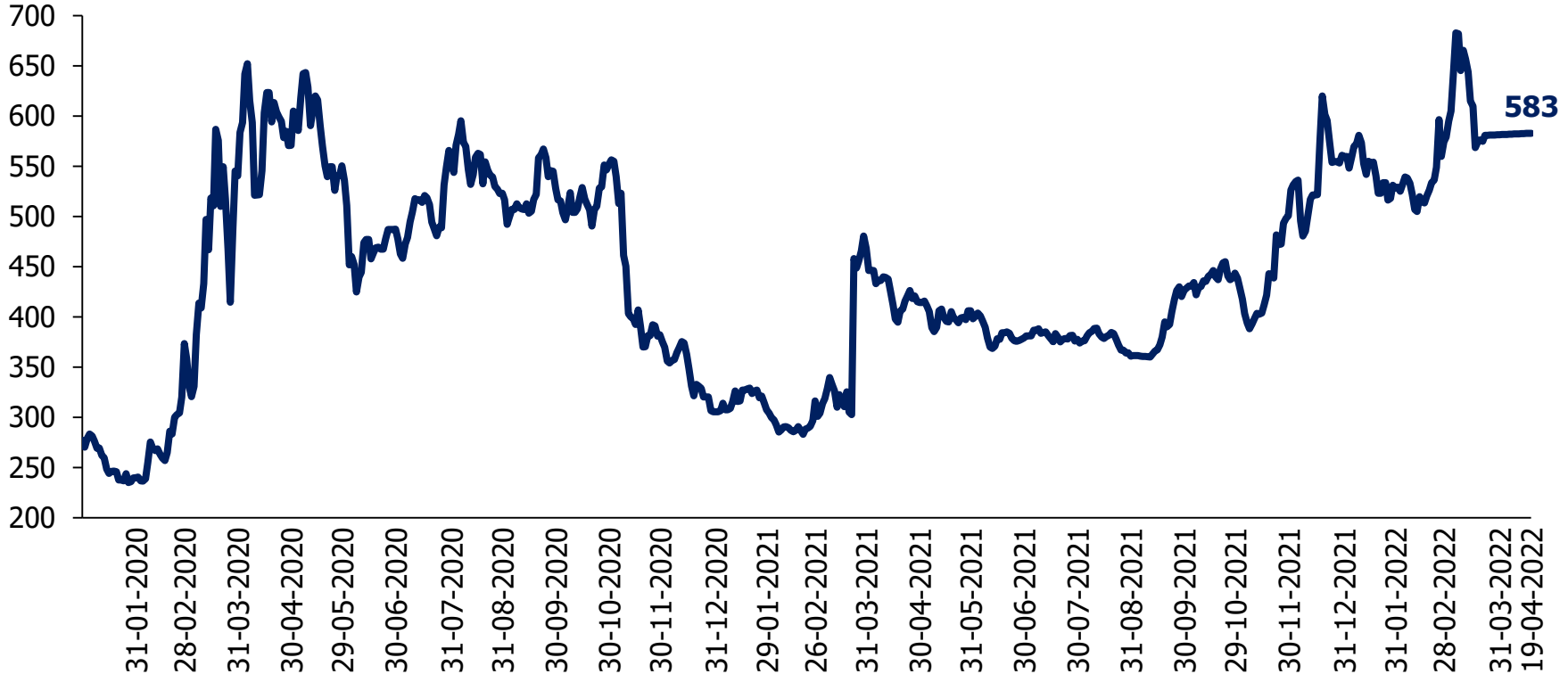
Devlet iç borçlanma faizleri – ABD 10 yıl (günlük, %) 1 Ocak 2020 – 19 Nisan 2022

Türkiye'nin riskliliği yüksek düzeydedir.

Kredi temerrüt takas oranı ile ölçülen risklilik göstergesi Şubat ayında 680 puanın üzerine çıkmış, Nisan ayı itibarıyla 583 düzeyine gerilemiştir.

Kredi Temerrüt Takası – CDS* (günlük) 1 Ocak 2020 – 19 Nisan 2022

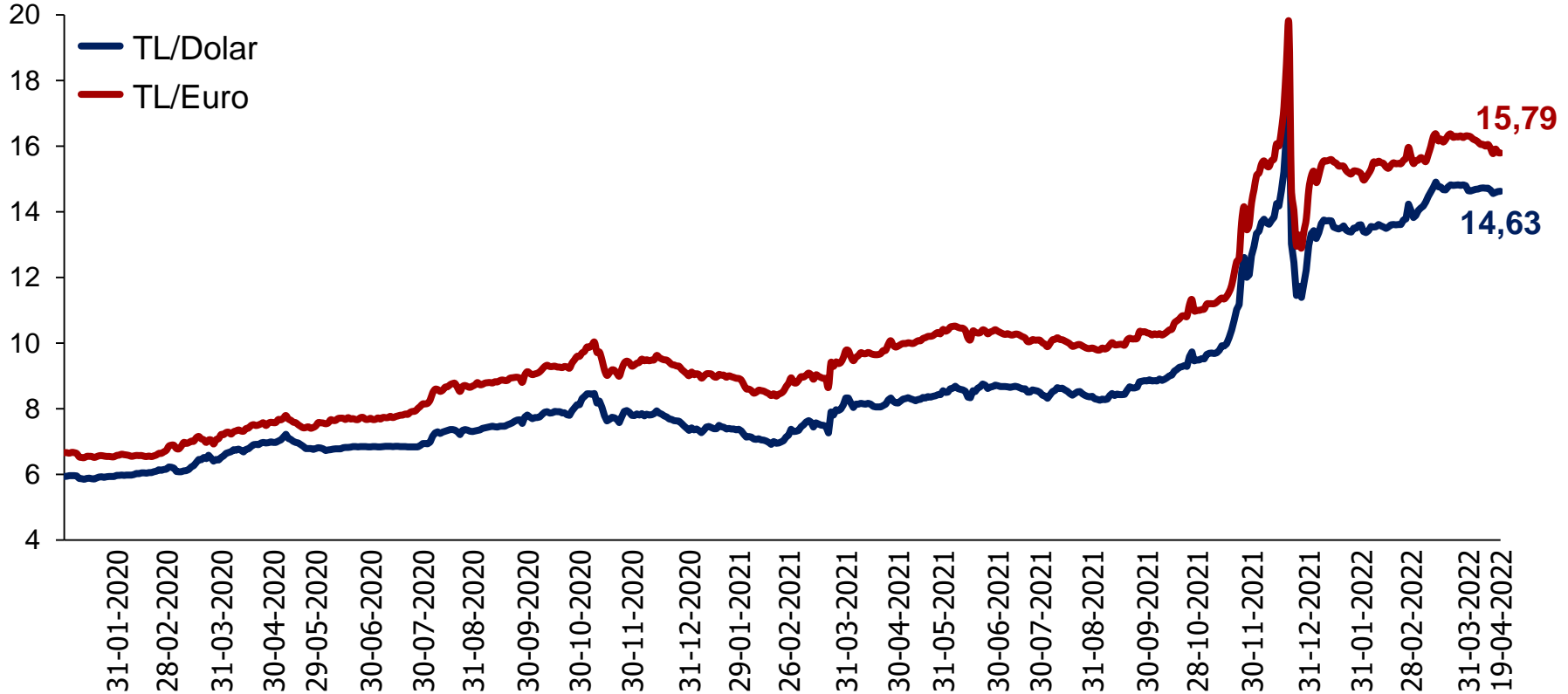
Kaynak: Reuters, TEPAV görselleştirmesi

* Tahvil ve benzeri yatırım enstrümanlarında borçlunun ödeyememe riskine karşı alacaklının hakkını garanti eden sigortadır.

Türk lirası yabancı paralar karşısında yıl başından bu yana görece olarak istikrarlı seyretmektedir.

2021 yılının son üç ayında döviz kurlarındaki artışlar %75'e ulaşmış ancak, yıl sonunda yaşanan düşüşlerle söz konusu artışlar kısmi olarak telafi edilmiştir.

Döviz kurları (günlük) 1 Ocak 2020 – 19 Nisan 2022

TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi: Seçilmiş Göstergeler*

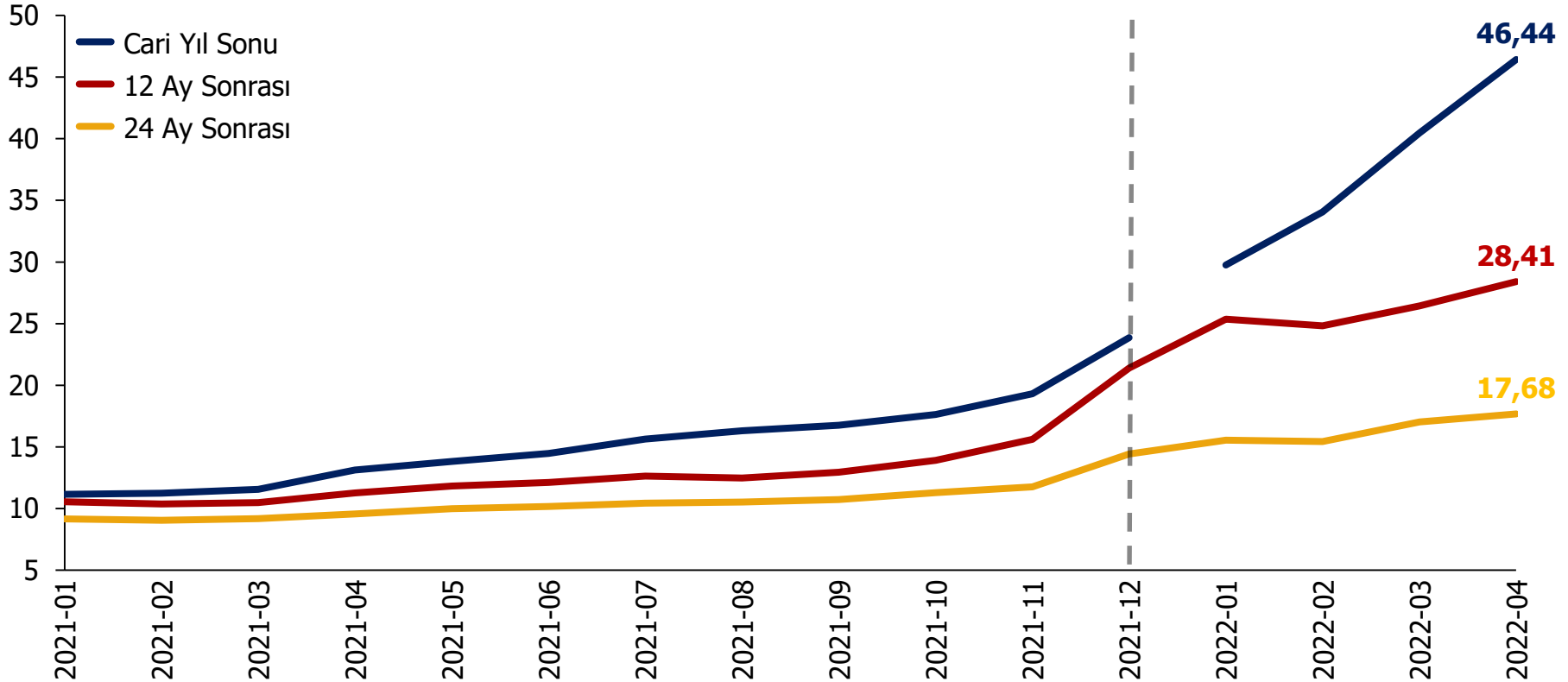
- Enflasyon beklentileri
 - Cari yıl sonu yıllık TÜFE beklentisi
 - 12 ay sonrasının yıllık TÜFE beklentisi
 - 24 ay sonrasının yıllık TÜFE beklentisi
- Döviz kuru beklentileri
 - Cari ay sonu ABD dolar kuru beklentisi
 - Cari yıl sonu ABD dolar kuru beklentisi
 - 12 ay sonrasının ABD dolar kuru beklentisi
- Büyüme beklentileri
 - Cari yılın yıllık GSYİH büyüme beklentisi
 - Gelecek yılın yıllık GSYİH büyüme beklentisi

* TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi'nin Mart sayısı, 8 Nisan 2022 tarihinde yayımlanmıştır. İlgili tarihten sonraki gelişmeler beklentilere yansımamaktadır.

Nisan ayında yıl sonu enflasyon beklentisi 6,0 puan yükselmiş ve %46,4'e ulaşmıştır.

Uzun dönemli beklentiler de bozulmuş, 12 ay sonrası enflasyon beklentisi 2 puan artmıştır.

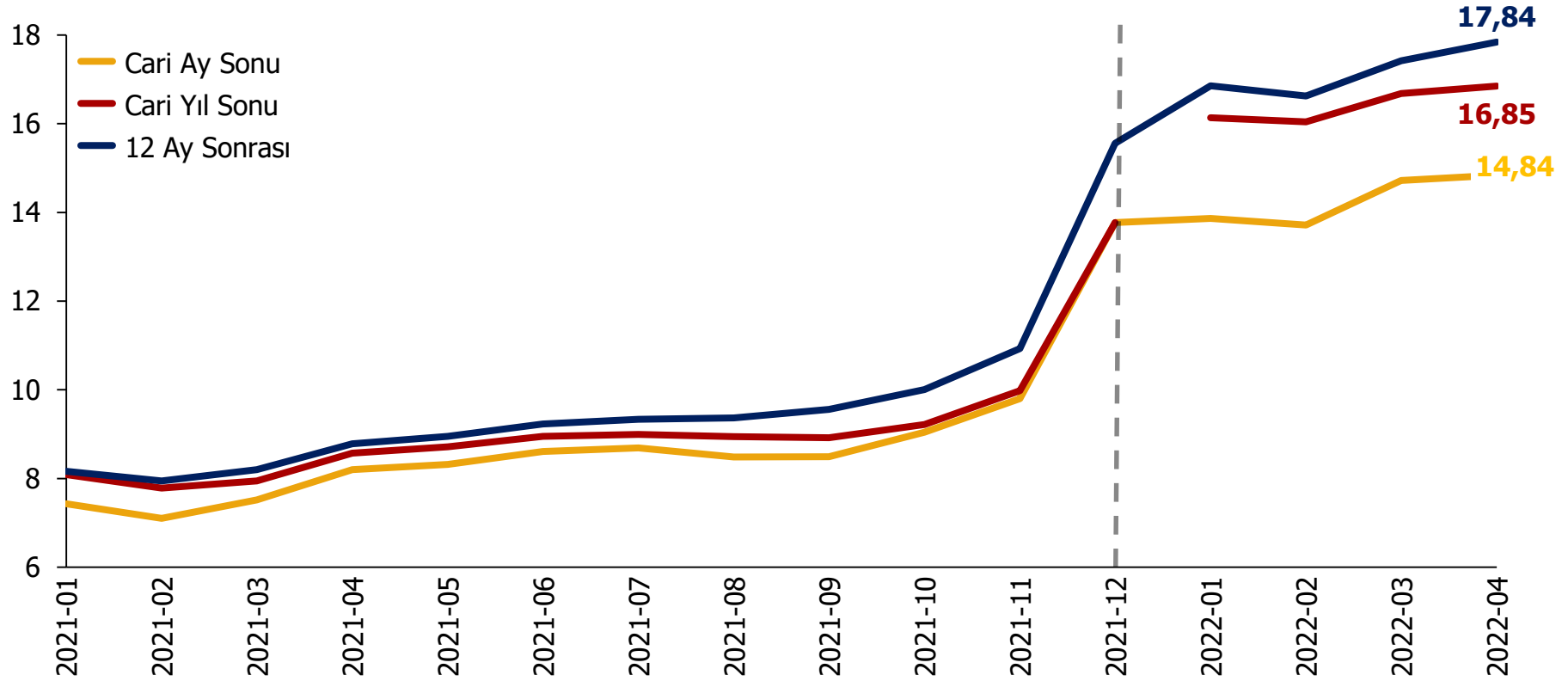
Yıllık TÜFE beklentileri (%) Ocak 2021 - Nisan 2022

Anket katılımcıları TL/\$ kurunun yıl sonunda 16,9 düzeyine çıkmasını beklemektedir.

Cari ay beklentisi ise 14,8'dir.

Döviz kuru beklentileri (TL/\$) Ocak 2021 - Nisan 2022

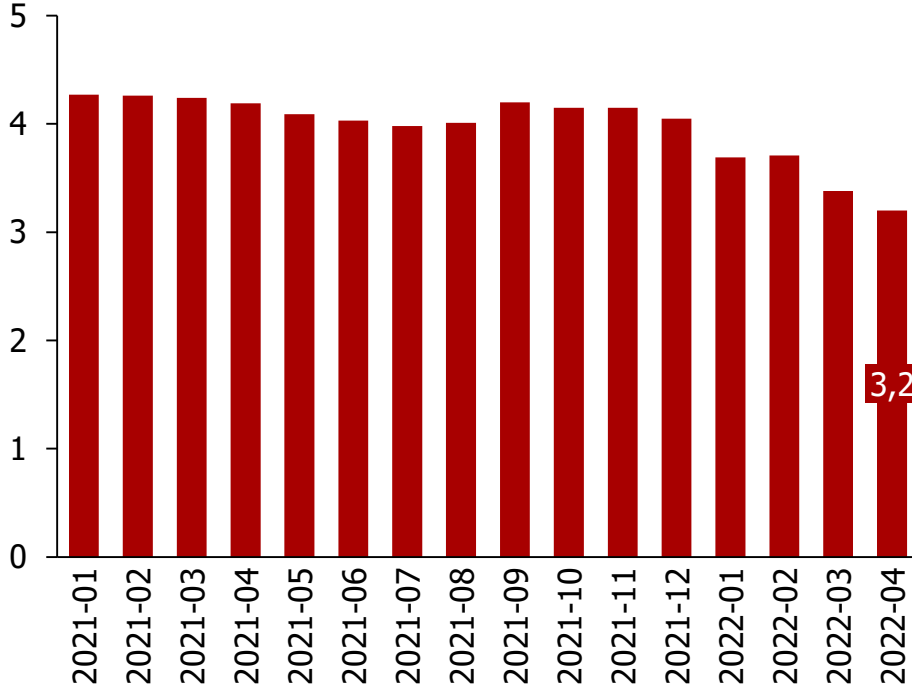

Büyüme beklentileri gerilemiştir.

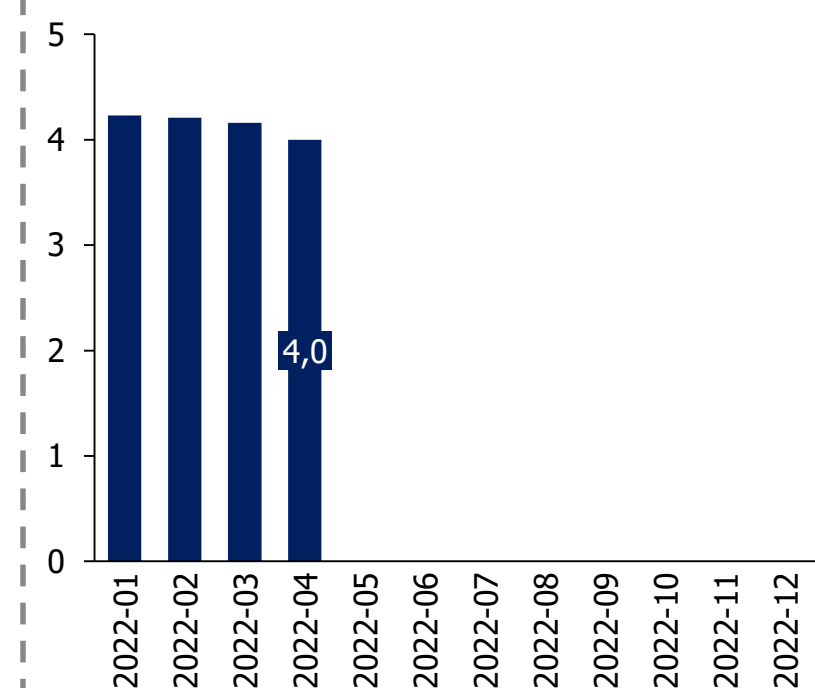
2022 ve 2023 yılları büyüme beklentileri 0,2 puan azalarak sırasıyla %3,2 ve %4,0 olmuştur.

Büyüme beklentileri (%) Ocak 2021 - Nisan 2022

2022 Yılı GSYİH Büyüme Beklentileri (%)

2023 Yılı GSYİH Büyüme Beklentileri (%)

Genel Değerlendirme -1

- 2022 yılına ait büyüme öngöruları tarihsel ortalamaların altında bir düzeye işaret etmektedir. Rusya-Ukrayna krizi sonrası tahminler aşağı yönlü güncellenmektedir.
- Yılın ilk çeyreğine ilişkin üretim ve iç talebe yönelik öncü göstergeler güçlü değildir.
- Artan ihracat gelirlerine bağlı olarak cari işlemler açığı 2021 yılında gerilerken, bu eğilim 2022 yılının ilk üç ayında tersine dönmüştür. Dış ticaret hadleri ihracat aleyhine önemli oranda gerilemiştir.
- Turizm gelirleri yılın ilk iki ayında geçen yılın üzerinde seyretse de, veriler henüz Rusya-Ukrayna kaynaklı jeopolitik gelişmeleri yansıtmamaktadır.
- Merkez Bankası rezervleri Mart ayında gerilemiştir ve geniş tanımlı net rezervler yüksek eksi bakiyededir.
- İstihdam salgın öncesi seviyelerin üzerindedir ve işsizlik oranları gerilemektedir. Geniş tanımlı ve genç işsizlik oranları da gerilemekle birlikte, yüksek seviyelerini korumaktadır.

Genel Değerlendirme -2

- Mart ayı itibarıyla Merkezi Yönetim borç stoku 3,1 tilyon TL'yi aşmıştır. Döviz cinsi borçlanmalar yıllık olarak %83,7 artmış, payı ise %66,2 olmuştur.
- Kredi kullanımları ticari krediler kaynaklı olarak yüksek oranda artmaktadır. Ayrıca, kredi kartları kullanımları yüksek seyretmekte ve tüketici kredilerinde takipteki alacaklar oranı artmaktadır.
- Kur Korumalı Mevduat uygulamasının katkısıyla yıl başından bu yana TL mevduatlardaki artış %34,8'e ulaşmıştır. Son 4 haftada yabancı para mevduatlar yükselme eğilimindedir.
- Merkez Bankası politika faiz oranını yılın ilk 4 ayında sabit tutmuştur. Devlet borçlanma faiz oranları ile kredi-mevduat faiz oranları politika faiz oranı üzerinde seyretmektedir.
- Tüketici enflasyonu son 20 yılın, üretici enflasyonu ise son 27 yılın zirvesine çıkmıştır. Enflasyon beklentileri önemli oranda bozulmuştur.
- Gelişmiş ülke merkez bankalarının sıkı para politikası adımlarına bağlı olarak, uluslararası likidite koşularının sıkılaşması beklenmektedir. Rusya-Ukrayna kaynaklı jeopolitik gelişmeler uluslararası ekonomik koşullara ilişkin belirsizliği artırmıştır.

Kaynak Önerileri - 1

- Büyüme, üretim ve satışlar
 - Dönemsel Gayrisafi Yurt İçi Hasıla, IV. Çeyrek: Ekim - Aralık, 2021
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Donemsel-Gayrisafi-Yurt-Ici-Hasila-IV.-Ceyrek:-Ekim-Aralik-2021-45548>
 - TÜİK Sanayi Üretim Endeksi, Şubat 2022
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Sanayi-Uretim-Endeksi-Subat-2022-45732>
 - TÜİK Perakende Satış Endeksleri, Şubat 2022
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Perakende-Satis-Endeksleri-Subat-2022-45719>
- Dış ticaret ve ödemeler dengesi
 - TCMB Ödemeler Dengesi İstatistikleri, Şubat 2022
<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Istatistikler/Odemeler+Dengesi+ve+Ilgili+Istatistikler/Odemeler+Dengesi+Istatistikleri/>
- İstihdam ve işsizlik
 - TÜİK İşgücü İstatistikleri, Şubat 2022
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-Subat-2022-45646>
 - TEPAV İstihdam İzleme Bülteni, Ocak 2022
https://www.tepav.org.tr/upload/mce/2022/bultenler/istihdam/tepav_istihdam_izleme_bulteni_ocak_2022.pdf

Kaynak Önerileri - 2

- Sektörel güven endeksleri
 - TÜİK Ekonomik Güven Endeksi, Nisan 2022
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Ekonomik-Guven-Endeksi-Nisan-2022-45557&dil=1>
 - TEPAV Perakende Güven Endeksi, Mart 2022
https://www.tepav.org.tr/upload/mce/2022/bultenler/tepe/tepav_perakende_guven_endeksi_mart_2022.pdf
- Enflasyon
 - TCMB Mart Ayı Fiyat Gelişmeleri
<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/0555fb19-b97a-4026-9b6f-d0675dbc19f4/afiyatmart22.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-0555fb19-b97a-4026-9b6f-d0675dbc19f4-n.UxuJN>
- TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi: Seçilmiş göstergeler
 - TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi, Nisan 2022
https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/085d78c0-9809-4b33-a6b6-21e0a22a6405/PKA_Rapor.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-085d78c0-9809-4b33-a6b6-21e0a22a6405-o07-goH

Kaynak Önerileri - 3

- Dönemsel geniş içerikli raporlar
 - TCMB Enflasyon Raporu 2022-I (27 Ocak 2022)
<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Yayinlar/Raporlar/Enflasyon+Raporu/2022/Enflasyon+Raporu+2022+-+I>
 - Finansal İstikrar Raporu - Kasım 2021, Sayı 33
<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Yayinlar/Raporlar/Finansal+Istikrar+Raporu/2021/Sayi+33>